

**Informat vaiš žinājums
"Par algoto pagaidu sabiedrisko darbu atsākšanu 2012.gadā"**

Saturs

1. Ievads	3
2. Sabiedrisko darbu organiz šanas starptautisk pieredze	3
3. Sabiedrisko darbu organiz šanas Latvijas v sturisk pieredze pirm s Latvijas Republikas laik	5
4. Nodarbin t ba un bezdarbs 2009.-2010.gads.....	7
5. Pas kums „Darba praktiz šana ar stipendiju pašvald b s”.....	10
5.1.Pas kuma DPSP m r is.....	10
5.2.Pas kuma DPSP izstr des pamatprincipi.....	10
5.3.Pas kuma DPSP ieviešanas nosac jumi.....	12
5.4.Pas kuma DPSP ieviešanas rezult ti	13
5.5.Pas kuma DPSP ieviešanas rezult tu izv rt jums.....	14
5.5.1.Pas kuma DPSP ietekme uz nabadz bas riska mazin šanu	18
5.5.2.Pas kuma DPSP stipendijas atbilst ba m r a grupas vajadz b m.....	19
5.5.3. Pas kuma DPSP ietekme uz darba mekl šanu un nere istr to nodarbin t bu ...	20
5.6.Ieteikumi pas kuma pilnveidei	22
5.6.1. Darba praktiz šanas darbu kvalit te un lietder gums	22
5.6.2. Bezdarbnieku iesaistes k rt ba pas kum	22
5.6.3.Darba praktiz šanas darba laiks.....	23
5.6.4.Darba praktiz šanas stipendijas apm rs.....	23
5.6.5. Pas kuma DPSP stenošanas meh nisma uzlabošana.....	24
6. Darba tirgus prognoze 2011. - 2013.gadam.....	24
7. Pas kuma ”Algoti pagaidu sabiedriskie darbi” ieviešanas nosac jumi.....	26
8. Secin jumi un turpm kie uzdevumi.....	32
8.1.Secin jumi.....	32
8.2.Turpm kie uzdevumi	33

1. Ievads

Informat vaiss ziņojums "Par algoto pagaidu sabiedrisko darbu atsākšanu 2012.gadā" (turpmāk – informat vaiss ziņojums) izstrādāts, pamatojoties uz V. Dombrovska Valsts policijas priekšsēdētāja (Ministru kabineta 2011.gada 23.februāra rīkojums Nr.67) uzdevumu, kas paredz Labklājības ministrijai (turpmāk – LM) sagatavot konceptu lūgumu risinājumu algotiem pagaidu sabiedriskajiem darbiem (turpmāk -APSD) un uzskatīt to stenošanu ar 2012.gadu.

Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas stenošanai¹, kā vienu no galvenajiem politikas rīcības virzieniem darbaspēka piedāvājuma uzlabošanai, paredz strukturālo bezdarba mazināšanu, t.sk. darbaspēka ekonomisko aktivizāciju, pilnveidojot aktīvos darba tirgus politikas pasākumus – pakāpeniski pārveidot no krīzes seku mazināšanai uz tradicionālajiem aktīvas darba tirgus politikas pasākumiem, **veicinot ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju un pašvaldību sociālo palīdzības saņēmēju efektīvu atgriešanos darba tirgū** un sniegt atbalstu reģionālajai mobilitātei, uzlabojot nodarbinātības dienesta darbu un mērķizglītības sistēmu u.c.

Lai atskatītu APSD stenošanu 2012.gadā, noteiktu kritērijas bezdarbnieku līdzdalībai APSD un izstrādātu pasākuma organizēšanas nosacījumus, tika izveidota darba grupa aktīvas darba tirgus politikas pasākuma ”Algoti pagaidu sabiedriskie darbi” līdzdalības kritēriju izstrādei (2011.gada 29.marta LM rīkojums Nr.24) (turpmāk - darba grupa). Darba grupā iekļauti LM, Nodarbinātības valsts aģentūra (turpmāk – NVA), Latvijas Lielo pilsētu asociācijas un Latvijas Pašvaldību savienības eksperti. Izstrādājot APSD ieviešanas nosacījumus, tika ņemta vērīga sabiedrisko darbu organizēšanas starptautiskā pieredze, gan Latvijas vīsturiskā pieredze šādu darbu organizēšanā, gan nesenoģt pieredze pasākumā „Darba praktizēšana ar stipendiju pašvaldībās” (turpmāk - DPSP).

2. Sabiedrisko darbu organizēšanas starptautiskā pieredze

Sabiedriskie darbi ir nodarbinātības iespējas sniegšana tiem, kas nevar atrast darbu normālajā darba tirgū, ar mērķi sniegt noteikta veida sociālo drošību sabiedrisko labumu radīšanai.² Sabiedriskos darbus ievieš, kad valsts ir nokļuvusi krīzes situācijā, piemēram, dabas stihijas radītu postījumu gadījumos, sausuma sezonas periodos vai ekonomisko krīžu ietekmē – kad ir būtiski pieaudzis bezdarbnieku skaits, taču nav brīvu darba vietu, kur cilvēkiem strādāt. Sabiedriskos darbus mērķa ieviešanai ar ilgstošo bezdarbnieku

¹ Apstiprināts 2011.gada 26.aprīlī Ministru kabineta sēdē (Ministru kabineta sēdes protokols Nr.27 34§)

² Enhancing Labour Demand – European Commission note (Europe 2020: Employment policies/ European Employment Strategy) – EMCO ADHOC/14/26052011/EN

un sociālais palīdzības samju aktivizācijai, tuvinot tos normālajam darba tirgum.

Sabiedrisko darbu mērķis ir nodrošināt lielam personu lokam, kuri nokuvuši krīzes situācijā, iztikas līdzekļus. Daudz valstīs, kur nepastāv apdrošināšanas sistēma bezdarba gadījumam, sabiedriskie darbi pilda arī šo funkciju, nodrošinot ienākumu pārdabiskā funkciju. Lai gan sabiedrisko darbu ieviešanas mehānisms ir drošs salīdzinājumā ar pabalstu izsniegšanu, turklāt neapmaksājot personām, tomēr tam ir arī liela pievienotā vērtība, it sevišķi vērtējot sasniegtos rezultātus ilgtermiņā, jo iesaistītās personas tiek vienlaikus aktivizētas vienlaicīgi sabiedrībai nepieciešamu darbu veikšanai. Tiek atzīts, ka lielāku ieguldījumu personas aktivizāšanai darba vietās meklēšanai sasniedz, ja sabiedrisko darbu aktivitātes tiek kombinētas ar citiem aktivizācijas pasākumiem, kuri mērķis ir personas konkurētspējās celšana³.

Sabiedrībai nepieciešamo darbu izveidošana visbiežāk tiek atstāta katras valsts vai pat vietējās kopienas⁴ atbildībā. Visbiežāk tie ir darbi, kas veicina valsts infrastruktūras atjaunošanu pēc dabas stihijām - darbi, kas saistīti ar stihijas radīto bojājumu novēršanu. Papildus tie var būt darbi, kas cīnās ar dabas izmaiņu radītajām sekām, piemēram, apdeģināšanas darbi, vai apzaļumošanas darbi valstīs, kur ir izcirstas lielas mežu platības. Par sabiedriskajiem darbiem var kļūt arī darbi, kuri mērķis ir sniegt atbalstu sociālā problēmu risināšanā epidēmiju gadījumos, sniegt atbalstu AIDS slimniekiem u.c. Sabiedriskie darba vietās Eiropā (rijā, Vācijā) tiek izveidotas pašvaldību un nevalstiskajā sektorā tirdzniecības, sociālā aprūpe, energoefektivitātes uzlabošana, atbalsts kultūras mantojumam, renovācija un uzlabojumi pašvaldību sporta un atpūtas objektos, sakopšanas darbi un drošība, pašvaldību pasākumu organizācija u.c. Organizējot sabiedrisko darbu darba vietās ir jāņem vērā šo darbu sezonālitate. Galvenais iezīmes, kas ir raksturīgas iepriekš uzskaitītajiem darba veidiem, ir to nepieciešamība sabiedrībai, kā arī tas, ka darba vietai ir jābūt no jauna izveidotai un tādējādi aizstājot jau esošu darba vietu.

Lai sabiedriskie darbi sasniegtu savu mērķi un vienlaikus neizkropotu valstij jau pastāvošo darba tirgu, ir svarīgi izveidot efektīvu darbu organizāšanas un pārvaldības mehānismu. Viens no svarīgākajiem nosacījumiem ir noteikt sabiedriskajos darbos iesaistītajām personām atbilstošu atalgojuma apmēru. Samaksas apmēram jābūt pietiekami zemam, lai interese piedalīties rastos vienīgi tiem, kam tas patiešām vajadzīgs, tomēr vienlaikus, šim apmēram jābūt ar pietiekamam, lai programmas dalībnieki nenoktu nabadzībā. Daudzas valstīs sabiedriskajos darbos atalgojumu noteikušas minimālās darba algas apmērs vai zemāku, lai atbalsts tiktu sniegts tikai tiem personām, kurām tas visvairāk ir nepieciešams. Ja atalgojums ir liels, tas var kropot darba tirgus situāciju, jo personai var būt rasties

³ C. Nino, A. Milazzo, K. Subbarao, „How to make Public Works Work: A Review of the Experiences”, The World Bank, May 2009

⁴ **Kopiena** (an. *community*, vāc. *Gemeinwesen*, krievu.) - sociālais kolektīvs, kam ir pilnīgs vai daļējs kopīgums un pilnīga vai daļēja pašpārvalde. Atkarībā no konteksta, piemēram, aptver personu kopumu, kas dzīvo noteiktā ģeogrāfiskā teritorijā *jeb pašvaldībā*.

materiāls motivē cija piedalīties sabiedriskajos darbos, nevis atgriezties reālajā darba tirgū. Gadījumos, kad valstī ir noteikta minimālā darba alga, piemēram, Argentīnā, bet sabiedriskajiem darbiem tika noteikts atalgojums, kas ir zemāks par valstī noteikto minimālo darba algu, tas tika pamatots ar to, ka šis ir sociālais atbalsts pasākums⁵.

Sabiedrisko darbu programmas kopējās izmaksas veido ne tikai atalgojums, ko izmaksā programmas iesaistītajām personām, bet arī administrāšanas un darbu veikšanai nepieciešamo materiālu izmaksas. Ar finansējuma ieguves avoti ir dažādi, tas var būt gan valsts atbalsts, gan aizdevju finansējums, kuru visbiežāk izmanto valstīs ekonomiskās krīzes situācijā vai ziedojumi, kas tiek sniegti valstī mērķspecifiskiem dabas stihiju postījumiem. Vienlaikus analizējot starptautiskās prakses piemērus, tiek uzsvērts, lai sasniegtu mērķus labāku rezultātu sabiedrisko darbu ieviešanā, nepieciešams uzticēties gan pieņēmumiem, gan arī atbildību par pasākuma ieviešanu darba vietu organizatoriem, piemēram, pašvaldībām vai nevalstiskajām organizācijām. Līdz ar to ir svarīgi, lai arī pašvaldības vai nevalstiskās organizācijas piedalītos pasākuma organizāšanā ar savu līdzfinansējumu vai nu sagādājot materiālus praktisko darbu veikšanai, vai nu veicot administrāšanas darbu.

Dalībniekiem sabiedriskajos darbos jābūt slaidīgiem, tādējādi novēršot pastāvīgu subsiditātes bezdarbības situācijas veidošanos⁶. Noteikts pasākuma termiņš motivē pasākuma dalībniekus rīnīties ar pasākuma ierobežoto laiku un paralēli meklēt brīvās darba vietas normālajā darba tirgū.

3. Sabiedrisko darbu organizāšanas Latvijas vēsturiskā pieredze pirms Latvijas Republikas laika

Sabiedriskajiem darbiem Latvijā vēsturiski ir bijis sociālais palīdzības raksturs. Sabiedriskiem darbiem nebija darba līguma attiecība, tādēļ nodarbinātie nebija algotu darbinieku tiesības. Viņu tiesības un pienākumi bija noteikti likumā vai uz likuma pamata izdotos noteikumos. Sabiedrisko darbu strādnieku streiks bija aizliegts⁷. Sabiedriskajos darbos ir tikuši iesaistīti tikai nodarbinātie bas dienestā reāli tie bezdarbnieki. Sabiedrisko darbus rīko bezdarbības postāmāšanai un tādējādi nodarbināšana un var nodarbināt viengādā darba apgādā šīs reāli tos bezdarbniekus⁸. Sabiedrisko darbu mērķis bija nabadzības mazināšana, tā u vienlaikus ar ekonomiskā aktivizācija („tiski audzinošā nozīmē”⁹), līdz ar to arī tika noteikti iesaistes kritēriji, kas par pamatu mā iedzīvotāja materiālo situāciju, citām grupām sniedzot mazāk

⁵ M Grosh, C Ninno, E. Tesliuc, A. Ouerghi, „The Design and Implementation of Effective Safety Nets”, The World Bank, 2008.

⁶ OECD position paper. Supporting labour demand, July 2010.

⁷ Mucinieks P., Sociālais likumdošana. Manuskripts mašīnrakstā. Rīga, LU Studentu padomes grāmatnīca, 1934. Pirmā puse - 68.lp.

⁸ Turpat -67.lp.

⁹ Turpat -66.lp.

finansi li ietilp gu atbalstu. J atš ir divas apg d re istr to personu grupas. Pirm grup ieskait mi bezdarbnieki, kas cieš tr kumu un vien gi š s grupas bezdarbnieki var tikt nodarbin ti sabiedriskos darbos. Otr grup ieskaita personas, kas tikai mekl darbu ar apg des starpniec bu.¹⁰

Sabiedriskie darbi parasti tiek organiz ti situ cij , kad tautsaimniec b nav pietiekams jaunu darba vietu skaits darba tirg . T pat tas ir bijis v sturiski Latvij - kad darba apg d re istr tos bezdarbniekus nevar novietot svabad s darba viet s, tad valstij un pašvald b m j r p jas par darba pavairošanu jeb sabiedrisko darbu r košanu. Sabiedriskie darbi uzl kojami par iz muma darbiem, kurus ner ko norm los darba tirgus apst k os¹¹. Š du darbu izvešana prasa publisk m iest d m zin mus l dzek us, kas piln m r nesedzas ar padar t darba rezult tu, tom r pl nveid gu sabiedrisko darbu izvešanu uzl ko par produkt vu bezdarbnieku apg d bu, pret ji bezdarbnieku pabalst šanai – neprodukt vai apg d bai. Š da veida pal dz bai, no vienas puses ir tiski audzinoša noz me, jo pal dz bu sa em k atl dz bu par darbu; no otras puses, pal dz bas sa m js rada zin mas saimnieciskas v rt bas, lai ar maz kas par sa emto pal dz bu¹².

Starptautiskaj praks sabiedriskie darbi tiek organiz ti nekomerci liem m r iem, t tas v sturiski ir bijis ar Latvij . T pat k cit s valst s, ar Latvij , sabiedriskos darbus r ko publisk s iest des, valsts un pašvald bas. Priv tas personas to nedara, jo š di darbi neatmaks jas un tad tos nevar tu uzl kot par sabiedriskiem darbiem¹³. Sabiedriskie darbi ndr kst trauc t norm l darba tirgus darb bai, l dz ar to taj s veicamas aktivit tes, kuras uz m ji pe as g šanas nol k (patst v gi, bez valsts pieš irta finans juma) neveiktu.

Tabula Nr.1

**Sabiedriskos darbos nodarbin to personu skaits 1928.-1932.gados
(uz m neša beig m).**

Gads/m nesis	1928	1929	1930	1931	1932
Janv ris	4142	6838	5407	5940	12751
Febru ris	4008	8153	5527	6867	16358
Marts	3703	8577	5498	6122	14242
Apr lis	1474	5971	-	2741	6824
Maijs	98	683	-	-	1871
J nijs	68	156	-	57	1884
J lijs	37	132	-	248	2169
Augusts	63	-	-	699	4827
Septembris	76	2	-	1314	7470
Oktobris	67	37	-	1878	13708
Novembris	2133	2224	2923	6912	18377
Decembris	4489	4826	4558	8170	21935

Datu avots: CSP http://www.csb.gov.lv/sites/default/files/dati/darba_apgade32.pdf

¹⁰ Turpat -67.lp.

¹¹ Turpat -66.lp.

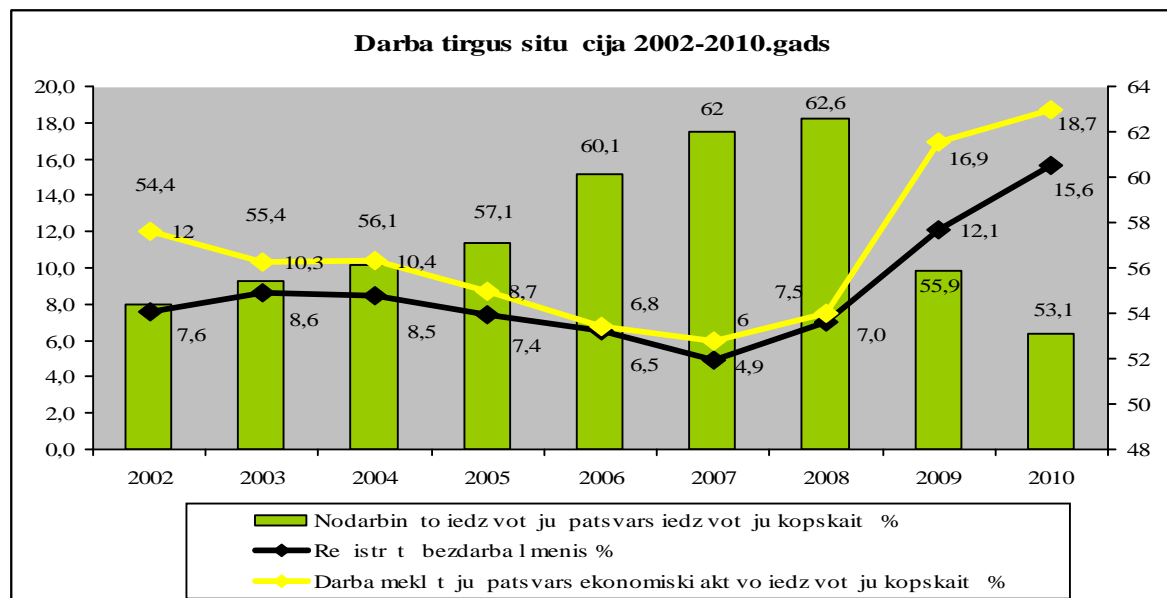
¹² Turpat -66.lp.

¹³ Mucinieks P., Soci l likumdošana. Manuskripts maš nrakst . R ga, LU Studentu padomes gr matn ca, 1934. Pirm puse - 67.lp.

4. Nodarbinātība un bezdarbs 2009.-2010.gads

Latvijas integrācija Eiropas Savienībā (turpmāk tekstā – ES) kopumā pozitīvi ietekmēja ekonomisko attīstību – kopš 2004.gada Latvijas ekonomikas pieauguma tempi bija visstraujākie ES, tomēr izaugsme nebija ilgtspējīga. Līdz ar straujo izaugsmi izveidojās un padziļinājās Latvijas ekonomikas ārējais nesabalansētība (liels maksājumu bilances tekošā konta deficīts) un iekšējais nesabalansētība (augsta inflācija). Tekošā konta nesabalansētību pamatā ietekmēja iekšējais pieprasījuma straujais pieaugums, ko nodrošināja kredītu ekspansija, t.i., apjomīgu ārvalstu finanšu plūsmu iekšējā ekonomikā. Pasaules finanšu krīzes ietekmē, izskatot finanšu ieplūdi, notika straujš privātpatēriņa un investīciju samazinājums, kas attiecīgi samazināja ekonomiskās aktivitātes. Latvijas ekonomika nonāca dziļā recesijā – krīzes laikā IKP ir samazinājies par ¼ daļu. Krīzes rezultātā Latvija ir atgriezusies 2006.gada līmenī, bet nodarbinātības samazinājums ir daudz lielāks. Bezdarbā līmenis 2010.gadā bija augstāks nekā kopš 1996.gada¹⁴.

Attēls Nr.1.

Datu avots: CSP, NVA.

Ekonomiskās aktivitātes samazināšanās rezultātā pasliktinājās situācija darba tirgū, radot strauju bezdarbā līmeņa pieaugumu 2009.gadā. Ja 2008.gada beigās reģistrētais bezdarbā līmenis bija 7% (76 435 reģistrēti bezdarbnieki), tad 2009.gada beigās reģistrētais bezdarbā līmenis bija sasniedzis jau 16,0%

¹⁴ Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai - apstiprināts 2011.gada 26.aprīļa ministru kabineta sēdē (Ministru kabineta sēdes protokols Nr.27/34§)

(179 235 re istr ti bezdarbnieki), gada laik pieaugot par 9 procentu punktiem par apm ram 100 t kst. bezdarbniekiem.

2010.gada janv r bezdarba l menis (atbilstoši Eurostat metodolo ijai) Latvij bija sasniedzis 22,9% - augst ko l meni starp ES dal bvalst m. 2010.gada vid jais re istr tais bezdarba l menis sast d ja 15,6% (176 497 re istr ti bezdarbnieki), sasniedzot visaugst ko robežu mart - 17,3% (194 253 re istr ti bezdarbnieki) (skat t zem k pievienoto tabulu).

Tabula Nr.2

**Nodarbin t bas valsts a ent r re istr to bezdarbnieku skaits
2010.gad pa m nešiem (uz m neša beig m)**

M nesis	B/d sk. ¹⁵	Re istr t b/d l menis %	B/d sk., kas sa em b/d pabalstu	B/d sk., kas sa em b/d pabalstu % no kop j b/d sk.	Br vo NVA pieteikto darba vietu skaits
Janv ris	186295	16,6	82092	44,1	1594
Febru ris	192032	17,1	80415	41,9	1560
Marts	194253	17,3	77174	39,7	1696
Apr lis	189881	16,7	73871	38,9	2111
Maijs	183476	16,2	69129	37,7	2533
J nijs	176879	15,6	63021	35,6	2672
J lijs	173301	15,3	56921	32,8	3279
Augusts	169676	15,0	51925	30,6	3551
Septembris	165386	14,6	48160	29,1	3395
Oktobris	162497	14,3	43168	26,6	3237
Novembris	161816	14,3	39905	24,7	2837
Decembris	162463	14,3	38005	23,4	2259
Vid ji 2010.gad	176497	15,6			

Datu avots: NVA un VSAA

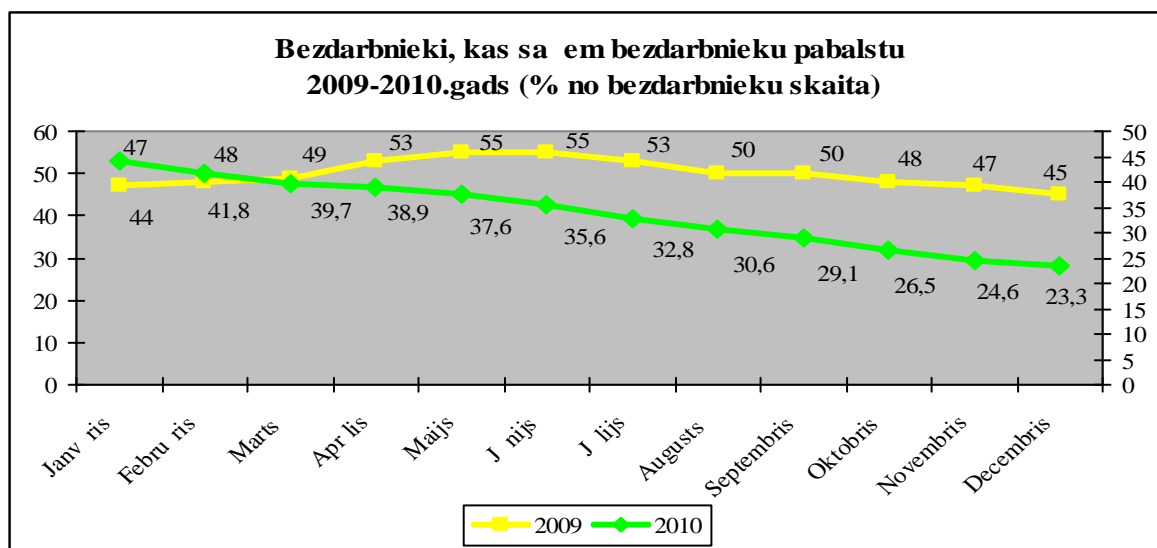
2010.gad palielin j s re istr to bezdarbnieku bezdarba ilgums, paši pieaugot to bezdarbnieku patsvaram, kuru bezdarba ilgums p rsniedz vienu gadu - 2011.gada apr a beig s ilgstošie bezdarbnieki sast d ja 41,2% no kop j bezdarbnieku skaita (ilgstošo bezdarbnieku skaits ir gandr z tr sk ršojies - no 24 172 bezdarbniekiem 2009.gada decembra beig s l dz 65 091 bezdarbniekiem 2011.gada apr l). Respekt vi, katrs trešais pašreiz re istr tais bezdarbnieks nav sp jis iek rtoties darb ilg k par gadu, kas liecina par nepietiekamu br vo darba vietu skaitu tautsaimniec b , k ar par nepieciešam bu turpin t stenot aktiviz cijas pas kumus. B tiski nepalielinoties darb iek rtošan s iesp j m, past v gi pieaugošs ir to iedz vot ju skaits, kas, beidzoties bezdarbnieka pabalstam, paliek bez iztikas l dzek iem.

emot v r , ka 2009.gada p d j ceturksn (skat t zem k pievienoto att lu) lielai da ai ekonomisk s kr zes s kumposm no darba atbr votaj m person m bija beidzies bezdarbnieka pabalsta izmaksas periods un br vu darba vietu tr kuma d nebija iesp jas atrast darbu, bija nepieciešams ieviest jaunu darba tirgus situ cijai atbilstošu kr zes sekas mazinošu darba tirgus pas kumu,

¹⁵ Šaj un turpm kaj s tabul s bezdarbnieku skaits tiks lietots sa sin ti – b/d.sk.

kas sniegtu iztikas līdzekļus bezdarbniekiem. Tādā, piesaistot Pasaules Bankas ekspertus, tika izstrādāts Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētais pasākums „Darba praktizēšana ar stipendiju pašvaldībās”.

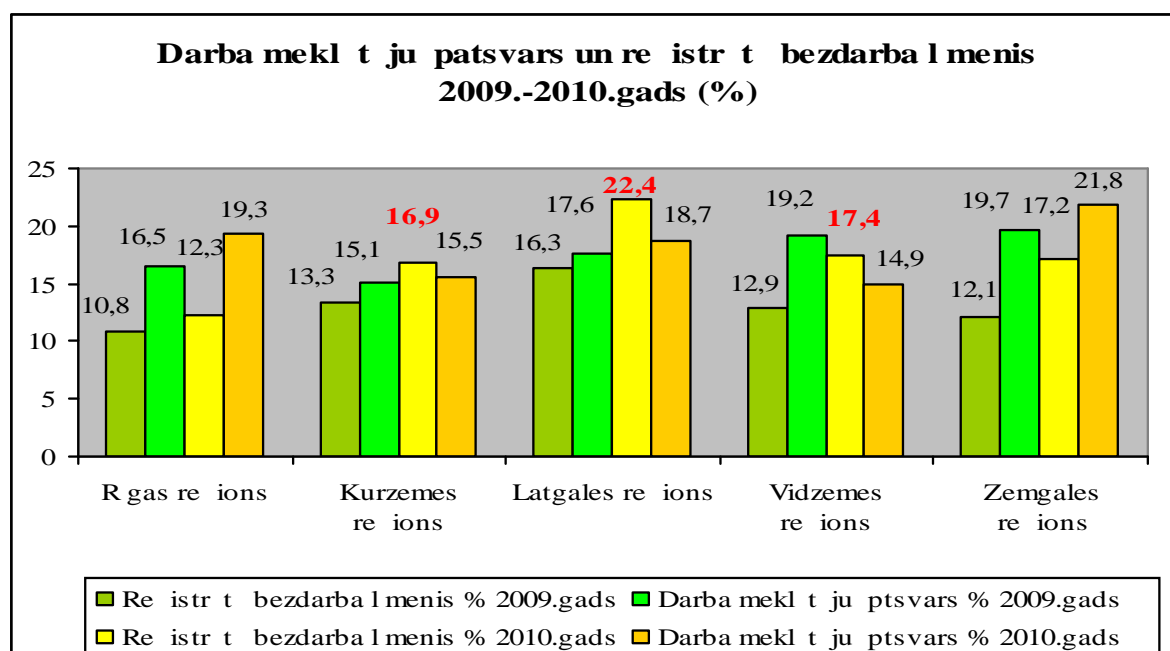
Attēls Nr.2.

Datu avots: NVA un VSAA

Salīdzinot darba meklētāju skaitu ar reģistrēto bezdarbnieku skaitu 2009. un 2010.gadā, darba meklētāju skaits kopumā pārsniedz reģistrēto bezdarbnieku skaitu, kas skaidrojams ar personu daļēju motivāciju reģistrēties NVA un saņemt NVA pakalpojumus. Pastāv vairāki izskaidrojumi šādai situācijai, piemēram, daļa cilvēku neregistrējas NVA kā bezdarbnieki, jo viņi nepretend uz bezdarbnieku pabalstu, jo iepriekš strādājuši nelegāli, un par viņiem nav veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas. Turklāt darba meklētāja statuss nepieciešams pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu saņemšanai. Daļa cilvēku neregistrējas NVA, jo uzskata, ka varēs darbu atrast saviem spēkiem bez NVA atbalsta (bez NVA palīdzības darba meklētājiem valdības aktīvajos darba tirgus politikas pasākumos).

Attēls Nr.3.

Datu avots: NVA un CSP

Vienlaikus sal dzinot darba mekl t ju skaitu ar re istr to bezdarbnieku skaitu pa Latvijas re ioniem p d jos divos gados, ir iesp jams izdar t secin jumu, ka 2009.gad visos Latvijas re ionos darba mekl t ju patsvars p rsniedza NVA re istr to bezdarba l meni. Turpretim 2010.gad NVA re istr t bezdarba l menis t dos re ionos k Kurzeme, Vidzeme un Latgale p rsniedza darba mekl t ju skaitu, kas liecina, ka l dz šim neakt v s personas, kas darbu nemekl ja ir aktiviz juš s un ieguvušas bezdarbnieku statusu, lai piedal tos DPSP un nodrošin tu sev iztikas l dzek us.

5. Pas kums „Darba praktiz šana ar stipendiju pašvald b s”

5.1.Pas kuma DPSP m r is

Lai mazin tu kr zes soci l s sekas un ietekmi uz darba tirgu, 2009.gada septembr tika uzs kts speci ls plaša apjoma akt v s darba tirgus politikas pas kums DPSP ar m r i aktiviz t bezdarbniekus, vienlaikus nodrošinot iztikas l dzek us tiem, kam tas visvair k nepieciešams. DPSP tika realiz ts darb bas programmas „Cilv kresursi un nodarbin t ba” apakšaktivit tes Nr.1.3.1.5. „Viet jo nodarbin t bas veicin šanas pas kumu pl nu ieviešanas atbalsts” Eiropas soci l fonda projekta “Darba praktiz šanas pas kumu nodrošin šana pašvald b s darba iema u ieg šanai un uztur šanai” ietvaros. DPSP m r is ir sniegt atbalstu tiem bezdarbniekiem, kuri nesa em bezdarbnieka pabalstu un nevar atgriezties darba tirg jaunu darba vietu tr kuma d , ta u ir gatavi iesaist ties darba praktiz šanas pas kum pašvald b s, veicot sabiedr bai der gus – fiziska rakstura un mazkvalific tus darbus, par to m nes sa emot stipendiju Ls 100 apm r .

5.2.Pas kuma DPSP izstr des pamatprincipi

DPSP tika izstr d ts ar Pasaules Bankas ekspertu atbalstu, emot v r vi u sniegto pieredzi un zin šanas atbilstošai r c bai l dz ga apm ra kr z s pasaul . DPSP tika izstr d ts ar m r i stabiliz t soci lekonomisko situ ciju, nodrošin t bezdarbnieku aktiviz ciju veid , kas netrauc ekonomikas restrukturiz ciju.

DPSP ir izstr d ts atbilstoši sabiedrisko darbu organiz šanas starptautiskajiem lab s prakses piem r iem, kas balst ti uz š diem pamatprincipiem;

- Pas kumam ir j sniedz atbalsts visnelabv l g kaj materi laj situ cij esošajiem bezdarbniekiem, k ar j veicina bezdarbnieku v lme iesaist ties darba tirg , mekl jot darba vietas priv taj sektor ;
- Vienlaikus, lai nekav tu ekonomikas restrukturiz cijas procesus, darba praktiz šanas vietas ir j veido pašvald b s nekomerci liem m r iem, sniedzot sabiedrisko labumu pašvald bu iedz vot jiem;

- Darba praktiz šanas vietas jā izveido mājās, tās nedrīkst aizstāt iepriekš esošu darba vietu;
- Darba praktiz šanas vietas tiek izveidotas fiziska rakstura un mazkvalificēta darbu veikšanai, nodrošinot tādus darbus, kuru veikšanai nav nepieciešama iepriekš iegūta kvalifikācija (izņemums var būt darba praktiz šanas vietas sociālās aprūpes jomā).

Darba tirgus politikas pasākumi, tai skaitā, DPSP tiek izstrādāti, ņemot vērā galvenos pamatprincipus - panākt pārcesības mērķu līdzekļu izlietojumu, tos novirzot tikai tiem bezdarbniekiem, kam visvairāk nepieciešama palīdzība šajos pasākumos, vienlaikus mazinot stenoto pasākumu **darba tirgus deformācijas efektus**.

Aizvietošanas efekts rodas, ja pašreiz nodarbinātie tiek atlaisti, lai aizvietotu ar kādu, kas gūst atbalstu darba tirgus politikas pasākumu ietvaros. Šī efekta risks saistīts ar algu subsīdiju mehānismiem, ja tās tiek stenotas lielākā apmērā nekā pieļauj vispārējais darba vietu radīšanas temps tautsaimniecībā un nepastāv atbilstoši kontroles mehānismi. Aizvietošanas efekta riski pastāv arī sabiedrisko darbu programmās, ja iesaistītajām valsts struktūrmērķu nepieciešams samazināt izmaksas un nepastāv kontroles mehānismi.

Jau pašreiz veiktie pasākumi aizvietošanas efekta mazināšanai: attiecīgajos normatīvajos aktos ir iestrādāti kritēriji, kas aizliedz iekrāt atbalstīt darba vietas un darba praktiz šanas vietas tajās darba vietās, kur iepriekš kāds strādājis (neatkarīgi no slodzes apmēra) pirms ir pagājis noteiktais laiks (4 mēneši), kad darba vietu ir pametis šis iepriekšējais darbinieks. Turpat, nav iespējama bezdarbnieka iesaiste šajos pasākumos pēdējās darba devjās, kur iepriekš (beidzamo 12 mēnešu laikā) bijis nodarbināts.

Vienlaikus, ņemot vērā DPSP ietvaros iesaistīto bezdarbnieku skaitu, lai mazinātu aizvietošanas risku, līdzdalība pasākumā tika pieļauta tikai pašvaldībās (ar to iestādīs un aentros, taču ne pašvaldības vai valsts kapitālsabiedrībās) un nevalstiskajās organizācijās. Šāds lēmums tika pieņemts ar to, lai izvairītos no neadekvāta valsts atbalsta sniegšanas komersantiem, tādējādi nodrošinot komersantu savstarpēji godīgus konkurences nosacījumus. Tika ņemts vērā sabiedrisko darbu mērķis - veikt darbus, kuri sniedz sabiedrisko labumu un kuri netiktu veikti vispār, ja nebūtu valsts piešķirta finansiāla atbalsta. Starptautiskajās praksēs sabiedriskie darbi netiek stenoti valsts vai pašvaldības uzdevumos tādēļ, lai izvairītos no negodīgās konkurences riskiem un nepieļautu augstus aizvietošanas riskus.

Iekaušanas efekts (lock-in) iestājas, kad dalība pasākumā ir kā kavējošais iemesls patstāvīgai darba meklēšanai. Jau izstrādājot DPSP, tajā tika iestrādāti nosacījumi, lai mazinātu iekaušanas efekta iestāšanās, DPSP tika izstrādāts ņemot vērā labo praksi krīzes sabiedrisko darbu programmu īstenošanā, kas nosaka, ka finansiāla atbalsta apmēram jābūt zemākam, nekā darba tirgū par pilnu darba laiku darbu iegūstamo (100 Ls ir mazāk par neto minimālo mēneša darba algu), darbiem jābūt mazāk kvalificētiem, dalībā

j b t pilna laika u.c. Tom r, emot v r , Latvijas Lauksaimniec bas un meža zin t u akad mijas stenot nov rt šanas p t juma „Akt v nodarbin t bas pas kuma “Apm c ba darba iema u ieg šanai un uztur šanai, ja darba dev js ir pašvald ba” rezult tu nov rt jums” (turpm k - P t jums) aptaujas rezult tus un situ ciju re ionos, kur nav br vu darba vietu, Latvijas gad jum , ieviešot DPSP ir nov rojamas zin ms iek aušanas efekta paz mes.

Papildus, emot v r , ka Latvij norisin s struktur l s reformas publiskaj sektor , p rskatot un nododot priv tajam sektoram publiskajam sektoram nerakstur g s funkcijas, izstr d jot DPSP ieviešanas noteikumus bija j em v r šis nosac jums. Lai neaizkav tu struktur lo reformu veikšanu, DPSP tika paredz ts veikt tikai t dus darbus, kas nenes pe u, bet vienlaikus sniedz sabiedrisko labumu un, kas netiktu veikti, ja netiktu sniegts valsts atbalsts.

5.3.Pas kuma DPSP ieviešanas nosac jumi

Pas kum var iesaist ties re istr ti bezdarbnieki, kuri nesa em bezdarbnieka pabalstu un kuri ir sp j gi str d t 40 stundas ned (ja dal bnieks ir jaun ks par 18 gadiem, tad 35 stundas ned) fizisku darbu. Bezdarbnieka dal ba pas kum tiek nodrošin ta re istr cijas rindas k rt b neatkar gi no bezdarbnieka kvalifik cijas vai iepriekš ieg taj m prasm m, lai izsl gtu subjektivit tes iesp jam bu un diskrimin cijas riskus. Bezdarbnieki pas kum var iesaist ties p c izv les no div m ned m l dz sešiem m nešiem; ar atk rtoti, ta u gada laik nep rsniedzot kop jo dal bas ilgumu pas kum - sešus m nešus. Par dal bu pas kum m neša beig s tiek pieš irta stipendija Ls 100 apm r par m neša darba dien m proporcion li darba praktiz šanas dienu skaitam attiec gaj m nes (no 2011.gada 1.j lija Ls 80). Stipendijas apm rs tiek samazin ts, lai mazin tu pas kuma pievilc bu, vienlaikus to m r jot uz tiem bezdarbniekiem, kas ir visnelabv l g kaj situ cij , emot v r v l arvien sal dzinoši garo rindu uz dal bu pas kum un nepieciešam bu l dz 2011.gada beig m pak peniski p rtraukt pas kumu un p riet uz tradicion lajiem darba tirgus politikas pas kumiem.

Darba praktiz šanas vietas pašvald bas izveido uz sešiem m nešiem. L gum starp pašvald bu un NVA fili li tiek noteikts, ka bezdarbnieku pas kum iesaista:

- no jauna izveidot darba praktiz šanas vietas ;
- iest d vai instit cij , kur konkr t persona nav bijusi nodarbin ta vismaz vienu gadu pirms iesaistes pas kum ;
- 40 stundas ned , ja bezdarbnieks ir jaun ks par 18 gadiem - 35 darba praktiz šanas stundas;
- emot v r , ka darba praktiz šanas veikšanai nav nepieciešama iepriekš ieg ta speci la kvalifik cija (iz mums ir noteiktas darba praktiz šanas vietas soci l s apr pes jom);
- nodrošinot 6 m nešu praktiz šanas periodu;

- darbu veikšanai, kas sniedz sociālo labumu pašvaldības iedzīvotjiem, tos pēc iespējas saistot ar pašvaldības attīstības plāniem.

Pasākumu ietvaros pašvaldības veicamie darbi ir atkarīgi no pašvaldības iespējumiem un vajadzībām, kā arī situāciju piesaistīt sadarbības partnerus, jo pašvaldības nevalstiskās organizācijas, piemēram, teritorijas labiekārtošanas darbi, sabiedriskā remontdarbi, meža atjaunošanas un sakopšanas darbi, ceļu apkopšanas darbi, darbi sociālajai aprūpei, zupas virtuvju nodrošināšana u.c.

Pasākumu ietvaros pašvaldībai ir tiesības pretendēties uz šādu izdevumu segšanu:

- darba praktizēšanas vietai nepieciešamā inventāra un palīgmateriālu iegādei vai nomai maksimālā apmērā Ls 80 vienai darba praktizēšanas vietai sešu mēnešu periodam;
- transporta izdevumiem maksimālā apmērā Ls 72 vienai darba praktizēšanas vietai sešu mēnešu periodam;
- darba praktizēšanas vadītāja ikmēneša atlīdzībai valstī noteiktā minimālā mēneša darba algas apmērā, ja darba praktizēšanas vadītāja pārraudzībā ir ne mazāk kā 30 bezdarbnieku;
- viena pašvaldības darba praktizēšanas vietas organizētāja ikmēneša dotācijai. Dotāciju pieš ir Ls 90 apmērā par viena mēneša darba praktizēšanas dienām;
- viena pašvaldības darba praktizēšanas vietas grāmatveža ikmēneša dotācijai. Dotāciju pieš ir 90 latu apmērā par viena mēneša darba praktizēšanas dienām.

5.4. Pasākumu DPSP ieviešanas rezultāti

Kopējais projekta finansējums – 54,3 milj. Ls (2009.gada septembris – 2011.gada decembris), t.sk. 2011.gadā – plānots finansējums 14 019 049 Ls, papildus pieprasīts finansējums, pamatojoties uz 2011.gada 12.aprīļa Ministru kabineta lēmumu, pieš irot papildu Eiropas Sociālā fonda finansējumu 5 076 289 latu apmērā, apakšprogrammai 63.06.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) stenotie projekti labklājības nozarē (2007.-2013.)” projektam „Darba praktizēšanas pasākumu nodrošināšana pašvaldības darba iemā uieģēšanai un uzturēšanai”. Pasākumu ietvaros Latvijas pašvaldības plānots izveidot 71 794 darba praktizēšanas vietas, t.sk. 2011.gadā – 20 307 (pēc stipendijas samazināšanas sākot ar 2011. gada 1. jūliju – vēl papildus ~3400).

Dalību pasākumā DPSP no 2009.gada 1.septembra līdz 2011.gada 30.aprīlim bija uzskaitītas 91 116 personas, no tām dalību pārtraukuši 19860 jeb 22% (no tiem 48% - līgumu pabeigumu dēļ, 23% - citu iemeslu dēļ; 16% iekārtojušies darbā; 10% - veselības stāvokļa dēļ, 2% uzskaitīti apmācību NVA kursos).

No 2009.gada 1.septembra līdz 2011.gada 30.aprīlim praktizēšanas vietas pašvaldības veiktie šādi darbi, kas sniedz sociālo labumu pašvaldības iedzīvotjiem un valstij kopumā:

1. Teritorijas labiekārtošanas darbi:

- 1.1. Savkti atkritumi - 29 905,6 m³;
- 1.2. Bvgružu novkšana - 2 524,3 t;
- 1.3. Tranšeju rakšana - 74 570,7 m;
- 1.4. Ceļu un ielu malu kopšana 16 838,9 km (2306,3 ha);
2. Sabiedrisko ēkumu remontdarbi - 379 013,6 m²;
3. Malkas sagatavošana pagastu katlu mājām - 183 088,4 m³;
4. Valsts robežjoslas attīrīšana - 153,3 km;
5. Darbi sociālajam aprūpē.

Darba praktizēšanas ietvaros veiktie Latvijas teritorijas labiekārtošanas darbi sniedz sabiedriskā labuma, nodrošinot sakoptu vidi mūsu valstī, kas papildus sniedz arī ieguldījumu vienai no Latvijas tērišma attīstības jomām – ekotērišma attīstībai. Jau šobrīd Latvija ir atzīta kā viena no zālākajām valstīm pasaulē, saskaņā ar Jēlas universitātes veikto pētījumu 2008. gadā Latvija tika atzīta par 8.zālako valsti pasaulē, 2010.gadā publicētajā pētījumā – 21.vieta pasaulē¹⁶. Ēmot vērē iepriekš minētos kvantitatīvos datus var secināt, ka pasākuma ieviešanas laikā ir sniegts būtisks ieguldījums, lai pilnveidotu un sakoptu Latvijas vidi. Kā vienu no piemēriem var minēt Kokneses fonda sadarbību ar bezdarbniekiem pasākuma ietvaros „Līdzdarība” izveidē, kurš turpmāk var tū piesaistīt tēristus un tēdejdi veicināt tūkonkrēti reģiona attīstību.

Valsts robežjoslas attīrīšanai pasākuma ietvaros paveiktie sakopšanas darbi, kas ietver robežas attīrīšanu no kokiem, krūmiem, celmiem un sākņiem, zemes lēdzināšanu, lielo akmeņu izrakšanu, zālēspāušanu, kā arī grēvju un caurteku atjaunošanu, nodrošina Valsts robežsardzes darba kvalitātēvku izpildi, tēdejdi veicinot Latvijas iedzīvotējiem lielāku drošību.

5.5. Pasākuma DPSP ieviešanas rezultātūizvērtējums

Papildus iepriekš minētajiem pasākuma DPSP ietvaros paveiktajiem darbiem, kas sniedz sociālā labuma pašvaldībūiedzīvotējiem, pasākuma ietvaros pēc – Pētījuma iegētajiem rezultātēim tēdalbnieki – bezdarbnieki un pasākuma stenotēji – pašvaldībās minētie citus ieguvumus, kas ne vienmēr ir izmērēmi kvantitatīvos rēdītējos.

Piemēram, Pētījuma ietvaros veicot pašvaldībūaptaujū, kā galvenie ieguvumi tika minēti – bezdarbnieku darba prasmēju atjaunošana, bezdarbnieku psiholoģiskā spriedzes mazināšana un pašapziāas celšana, potenciālā darba mēiju atrašana no bezdarbnieku vidus, mējsaimniecībūienkumu palielināšana, Latvijas reģionos iedzīvotēju pirktpasēpieaugums, bezdarbnieku veselībāsstāvokā uzlabojumi, kriminogēnsitūcijas uzlabojumi, iedzīvotēju emigrācijas mazināšana u.c. (skatīt konkrētākūpiemērēzemēkēpievienotajā tabulē).

Papildus ieguvumiem, ko iegēst bezdarbnieks, finansiālus ieguvumus (ietaupējumus) netiešēveidē iegēst ar pašvaldībās, piemēram, tiek paveikt pašvaldībās sakopšanai nepieciešamēie darbi, kā arī iegēts sakopšanas darbiem

¹⁶ <http://epi.yale.edu/Countries/Latvia>

nepieciešamais inventārs (skatīt konkrētus piemērus zemāk pievienotajā tabulā). Pasākums nodrošina ar sekundāro budžeta ieguvumus, kas rodas no kriminogno situāciju un ekonomisko neaktivitātes mazināšanas, iedzīvotāju pirktspējas palielināšanas pašvaldības teritorijā.

Tabula Nr.3.

**Pašvaldības ieguvumi
no Pasākuma īstenošanas 2010.gadā**

Nr.	Pašvaldības ieguvumi no Pasākuma īstenošanas 2010.gadā No cilvēkresursu un bezdarbības mazināšanas viedokļa:
1.	<p><u>Bezdarbnieku darba prasmju atjaunošana, t.sk.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - iespēja tērēt atgriezties darba tirgū; - ilgstošie bezdarbnieki atjauno darba iemašas; - par atļautību nodarbinātībā pašvaldības iedzīvotāji, kas nav konkurētspējīgi pašreizējā tirgus situācijā; - apgūt dažādas profesionālās iemašas vienkrāso darbos; - cilvēku nodarbinātība, darba spēju uzlabošana; - mainīties Pasākuma nodarbinātības kvalitāte, it īpaši sievietēm; - pasākuma dalībnieka spēja sevi mobilizēt noteiktām dzīves ritumam; - bezdarbnieki kļūst sociāli aktīvāki, atrodot ar pastāvīgu darbu; - bezdarbnieki uzņemas atbildību par darbu; - bezdarbniekiem, kuri daudzus gadus nav strādājuši, ir iespēja atjaunot savas darba prasmes; - cilvēki nezaud darba iemašas, paaugstinās darba disciplīnu; - daudzi „atkal atklāj”, kas viņiem ir jāmeklē katru dienu naktī uz darbu; - rodas enerģija iesaistīties darba tirgū; - iesaistītie jaunieši apguvuši darba prasmes; - komunikācijas spēju attīstīšana; - tiek veidota izpratne, ka nauda ir jānopelna, nevis kā tūlīt izdalītā kaspabalsts
2.	<p><u>Bezdarbnieku psiholoģiskās spriedzes mazināšana un pašapziņas celšana, t.sk.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezdarbnieks jūtas vajadzīgs, viņam ir kur iet un ko darīt, tiek mazināta psiholoģiskā un emocionālā spriedze; - tiek atgūta ticība saviem spēkiem; - bezdarbnieku pašapziņas paaugstināšana; - cilvēkiem ir apziņa un gandarījums, ka nauda nopelnota godīgi, nevis saņemta bezdarbā ieguldīšanas; cilvēks neļūst sabiedrības „parazīts”; - cilvēku nodarbinātība, kas mazina depresīvo noskaņojumu; - krāso rezultātā bezdarbā palikušie gūst morālu un materiālu atbalstu; - bezdarbnieki jūtas sabiedrībā vajadzīgi, nav atstumti; - iesaistīto cilvēku apmierinātība, nodēguma izjūta apziņā, nopelnīt nauda; - krāso situācijā nonākušais gūst motivāciju atgriezties darba tirgū; - dalībnieki īpaši piedalās savas dzīves kvalitātes uzlabošanā; - socializācija, komunikācija, sadarbība ar pašvaldības speciālistiem, sociālo dienestu, NVA; - zudusi bezcerības sajūtu, mainīties patērējais izskats; - uzlabojusies motivācija risināt savas problēmas
3.	<p><u>Cilvēku ilgstošo bezdarbību, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ilgstošo bezdarbnieku aktivizācija un disciplinācija, iesaistot tos regulārās sistēmiskās darbībās; - ilgstošie bezdarbnieki apguvuši jaunas iemašas un pilnveido funkcionālo sabiedrību; - dota iespēja atgriezties sabiedrībā, pie ilgstoša bezdarbā; - daudziem ilgstošajiem bezdarbniekiem atjaunojas iemašas regulāri naktī uz darbu un strādāt noteiktā darba laikā
4.	<p><u>Potenciālo darba spēju atrašana no bezdarbnieku vidus, t.sk.,</u></p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Pas kum tiek iepazti cilvēki, kuri var būt potenciālie darbinājamie; - darbinātājiem ir iespēja iepazīties ar labiem darbiniekiem un pieņemt tos darbināt; - daudzi pieņemti pastāvīgā darbā, jo sevi labi pierādījuši; - bezdarbnieks ir spiests iziet no mājās un līdz ar to pārdot potenciālajam darbinātājam
No māsaiņniecības budžeta viedokļa:	
5.	<p><u>Tiek palielināti māsaiņniecības ienākumi, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - iedzīvotājiem nodrošināti minimālie izdevumi vošanos līdzekļi; - materiālapdzīvības īmēm un atsevišķām personām; - par atdzīvību nodarbinātības pašvaldības iedzīvotājiem, kas nav konkurētspējīgi pašreizējā tirgus situācijā; - pašvaldības iedzīvotājiem nodarbinātība, tiek nodrošināti ar darba apmācību un inventāru; iedzīvotājiem ir nauda šanai, komunālo maksājumu veikšanai; - samazināts cilvēku skaits bez iztikas līdzekļiem; - uzlabots stipendiju materiālais vairoklis; - cilvēkiem bezdarbā apstākļos dota iespēja izdevot, saņemot stipendiju; - trācīgās īmēs kaut uz neilgu laiku uzlabota materiālsituācija; - daudzi pieņemti pastāvīgā darbā, jo sevi labi pierādījuši (attiecīgā palielinātie ienākumi ar ilgtermiņu)
No sociālekonomiskā viedokļa:	
6.	<p><u>Mazināts sociālais spriedze, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezdarbniekiem tas sabiedrībā vajadzīgi, nav atstumti; - bezdarbniekiem stātos sociālāktīvā, atrodot ar pastāvīgu darbu; - depresīva noskaņojuma samazināšana sabiedrībā, kurai tiek piedāvāta iespēja piedalīties projektos; - samazināts sociālais atstumtības risks
7.	<p><u>Uzlabojas sabiedrības attieksme pret valsti, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pozitīvs vērtējums tam, kas notiek valstī; - tiek noturēti cilvēku neapmierinātība ar valsts politiku; - iedzīvotāju pozitīvs attieksmes pret pašvaldību veidošanās
8.	<p><u>Mazināts bezdarbs, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezdarbniekos rodas interese reālistiskās NVA; - samazināts nereālistiskā nodarbinātība; - palielināts iedzīvotāju nodarbinātība
9.	<p><u>Pieaug pirkatspēja, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - vietējiem veikalniekiem un dažādu citu pakalpojumu sniedzējiem rodas pircēji; - uzlabojas apmaksājamā parādi un komunālajiem pakalpojumiem
10.	<p><u>Uzlabojas veselības joma, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - samazināts bezdarbnieku iespēja lietot alkoholu; - stipendijām ir veikta obligātā veselības pārbaude, kuras līdzekļu trūkuma dēļ cilvēki nebūtu veikusi; rezultātā konstatētas atsevišķas nopietnas saslimšanas
11.	<p><u>Uzlabojas kriminogānā situācija, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - krasi samazinātas zagšanas, laupšanas un huligāniskās gadījumu novada teritorijā
12.	<p><u>Mazināts iedzīvotāju migrācija, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - iedzīvotāji neizceļo no dzimšanas vietas, meklējot labākas darba iespējas
No novada sakopšanas, uzturēšanas un iedzīvotāju atbalsta viedokļa:	
13.	<p><u>Papildus atbalsts darbu veikšanai, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - laikus tiek paveikti plānotie darbi; - iestādēs tiek paveikti laukietilpīgās, sīkās, bet nozīmīgās darbi; - palīdzība saimnieciskajam darbam; - sniegts atbalsts nevalstiskajām organizācijām un brīvprātīgajam darbam pašvaldībā
14.	<p><u>Apkārtojuma vides un teritoriju sakārtošana, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - lielāks resursu apjoms apkārtojuma vides sakārtošanai; - palielinātas sakārtotas pagastu teritorijas, tiek veikti sīki remontdarbi pašvaldības pašumos; - pilsvidus uzlabošana; - sakārtotas tādās pašvaldības piederošās teritorijas, kuru sakārtošanai nebija finansējuma

	<p>un cilv kresursu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - sakopta, apza umota teritorija, sav kti b vgruži, uzkoptas un izremont tas telpas, salaboti žogi, izrakti gr vji, sag d ta p rtika zupas virtuvei, veikta p rtikas pirmapstr de, veikti daž di pal gdarbi pašvald bas iest d s; - sakopt ka komun l saimniec ba; - tiek sakoptas pils tas koplietošanas zonas, kuras resursu tr kuma d gadiem nebija pien c gi sakoptas; - tiek str d ts pie pagasta p rvaldes labiek rtošanas; - uzlabota ce u droš ba uz viet jas noz mes zemes ce iem: ce mal s izcirsti kr mi, ar š emb m l dzin tas bedres, nelieli remontdarbi, labošanas darbi veikti daudzdz vok u namu koplietošanas telp s, operat vi rea jot uz iedz vot ju s dz b m; - meža atjaunošanas un sakopšanas darbi, mežu at nošana; - sakoptas kaps tas; - sakoptas lielas pašvald bas teritorijas, kuras nebija iek autas kopjamaj s teritorij s; - sakoptas pierobežas teritorijas; - tiek sakoptas pašvald bas sabiedrisk s teritorijas – k pu zona, pludmale, parki, ce i un to apmales, br u kapi utt., ko l dz šim kopa sabiedrisk k rt un tam nepietika resursu; - nov kts apaugums no pašvald bu ce u ce mal m; - l dzdal ba kosm tisko remontu veikšan ; - paveikti daž du pašvald bas objektu remontu; - sniegta pal dz ba skol m, b rnud rziem, to k rt bas uztur šanai un teritorijas sakopšanai; - sakoptas ielas, za s zonas, trotu ri, skv ri, parki, Mežaparks; - sak rtota Ventspils pils tas teritorija, taj skait J rmalas parks, Piej ras Br vdabas muzeja teritorija, Sveika u kapu rajons, Ventas labais un kreisais krasts, Staldzenes rajons; - veikti remontdarbi M lpils soci l s apr pes centr , M lpils kult ras centr , vidusskol , intern ta pamatskol ; - app autas J kabpils pašvald bas za s zonas un piegu oš s teritorijas; izcirsti kr mi pie d iem, grav m un citas aizauguš s zon s; liels darbs ieguld ts pils tas sakopšan ; - sakopti Baldones novada teritorij esošie kapi; - sakopts Gaujas aizsargdambis <p><u>Pal dz ba iedz vot ju soci laj apr p , t.sk.,</u></p> <p>15. - nodrošin ti apr pes pakalpojumi liel k m sa m ju skaitam;</p> <ul style="list-style-type: none"> - pal gstr dneiki m jas apr p ; - sniegti person g s apr pes pakalpojumi un veikti m jas darbi veco cilv ku un inval du dz ves viet s; - liels atbalsts veciem, vientu iem pension riem m jas apr p ; - nodrošin ti pavado a asistenta pakalpojumi; - optimiz tas soci l s apr pes m jas, nodibin jumu, biedr bu darbs; - pal gdarbi soci laj apr p , skolas, muzeju, bibliot kas; - Pas kums ir sniedzis oti lielu atbalstu m jas apr pes pakalpojumu organiz šanai Ventspils pils t ; - sniegta papildus apr pe pašvald b dz vojošiem 1. un 2.grupas inval diem; - veikti noz m gi darbi soci laj jom (pal gdarbi zupas izdal šan , skald ta malka, apr pes veikšana pension riem utt.); - apr p ti gados veci, vientu i un slimi cilv ki; - atvieglots darbs bibliot k s; - palielin jusies pakalpojumu pieejam ba apr p s m j s; - pakalpojuma sa m jiem nodrošin ti apr pes pakalpojumi atbilstoši vi u vajadz b m, nepiesaistot papildus finansu un cilv kresursus; - sagatavoti malkas kr jumi iedz vot jiem, pagasta katlum j m, pašvald bas iest d m
No izmaksu/budžeta viedok a:	
16.	<p><u>Atvieglots soci lo pabalstu slogs, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - liels atspaidis pašvald bas soci lajam budžetam; - maz k j izmaks pabalsti, t.sk., GMI pabalsti; - ietaup jums uz pabalstiem, atalgojumu;

17.	<ul style="list-style-type: none"> - samazin s tr c go ime u skaits, k rezult t samazin s izmaks to pabalstu summas <p><u>Finansi ls ietaup jums uz invent ra ieg di, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - darbam nepieciešam invent ra ieg de, kas paliek pašvald bas pašum ; - iesp ja ieg d ties darbar kus; - prakses vietas nodrošin šanai pašvald ba ieg d jusies invent ru v rt b l dz 80 Ls
18.	<p><u>Finansi ls ietaup jums uz noteiktu darbu veikšanu, t.sk.,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - finanšu l dzek u ekonomija nepl noto darbu veikšan ; - ietaup ts pašvald bas budžets; - pakalpojuma sa m jiem nodrošin ti apr pes pakalpojumi atbilstoši vi u vajadz b m, nepiesaistot papildus finansu un cilv kresursus; - ietaupot pašvald bas l dzek us, tiek sak rtoti objekti un teritorija

Avots: Pašvald bas p rst vju aptauja (n = 116) 2010. gada novembr

5.5.1.Pas kuma DPSP ietekme uz nabadz bas riska mazin šanu

P t juma ietvaros veikt s m jsaimniec bu aptaujas dati nor da uz to, ka liel k da a m jsaimniec bu, kuru locek i aptaujas br d bija iek auti pas kum DPSP, ir materi li nenodrošin tas.

Ekonomisk s spriedzes kontekst 44% aptauj to m jsaimniec bu ir samazin jušas pamatproduktu (piena, maizes) pat ri u, aptuveni 21% m jsaimniec bu ir izlaistas malt tes, lai samazin tu diena pat ri u. 60,7% m jsaimniec bu ir samazin jušas pat ri u atp tai un izklaidei, k ar atp tai rpus m j m.

Aptuveni 55% aptauj to m jsaimniec bu ir samazin jušas gaismas, siltuma un dens pat ri u. Saska ar m jsaimniec bu aptaujas datiem karst dens padeve ir tikai 36% aptauj to m jsaimniec bu, centr l apkure – 43% m jsaimniec bu, vanna/duša – 59% m jsaimniec bu, kanaliz cija – 69% aptauj to m jsaimniec bu, kuru locek i aptaujas br d piedal s pas kum DPSP. 30,3% aptauj to m jsaimniec bu p rst vji atzinuši, ka kav res maks jumus, 5% m jsaimniec bu ir samazin ta res maksa, savuk rt 13,9% aptauj to m jsaimniec bu par ri nav j maks .

130 jeb 11,6% pas kum DPSP iesaist to m jsaimniec bu p d jo 12 m nešu laik ir palielin jušas lauksaimniecisko ražošanu savam pat ri am, 217 jeb 19,3% ir s kuši vai palielin juši ogu/ s u v kšanu.

M jsaimniec bu aptaujas dati liecina, ka pas kuma DPSP dal bnieku ien kumi nav augsti. Saska ar m jsaimniec bu aptaujas datiem pas kum iesaist to cilv ku ien kumi vid ji uz vienu m jsaimniec bas locekli 2010.gad veidoja Ls 90 m nes . Aptuveni 13% pas kuma dal bnieku m jsaimniec bu ien kumi uz vienu locekli nep rsniedz Ls 40. Vair k k 75% aptauj to m jsaimniec bu, kuru locek i aptaujas br d piedal j s pas kum ien kumi uz vienu locekli bija robež s no Ls 41 – Ls 139.

2010.gad 17% no pas kuma DPSP dal bniekiem ir sa muši pabalstu garant t minim l ien kumu (turpm k tekst –GMI) l me a nodrošin šanai un 16% - dz vok a pabalstu. Pašvald bu p rst vjiem P t jum tika jaut ts nov rt jums attiec b uz cilv ku skaitu, kuri nev las emt dal bu pas kum DPSP, jo cilv kiem bez darba un ien kumiem pieejams cita veida finans jums. Saska ar pašvald bu p rst vju viedokli cilv ku skaits, kuri

nev las emt dal bu pas kum DPSP nav augsts: vid ji 1-2% no pas kum iesaist to cilv ku skaita.

Balstoties uz veikto anal zi, secin ms, ka 67% aptauj to m jsaimniec bu, kuru locek i šobr d piedal s pas kum DPSP, pieš irto finans jumu uzskata par oti noz m gu soci lo atbalstu ekonomisk s kr zes apst k os.

No soci lekonomisk viedok a papildus iztikas l dzeku nodrošin šanai DPSP ietvaros bezdarbniekiem bija iesp ja veikt vesel bas p rbaudi, t d j di pastarpin ti tika uzlabots ar bezdarbnieku (it seviš i ilgstošo bezdarbnieku) vesel bas st voklis, savlaic gi identific jot esošas vai n kotn iesp jam s vesel bas probl mas. Saska ar P t juma ietvaros veikto ekspertu interviju rezult tiem, bez darba esošo cilv ku vesel bas p rbaud s da ai cilv ku tika atkl tas b tiskas un ilgstošas vesel bas probl mas, emot v r faktu, ka liela da a šo cilv ku ilgstoši nav bijuši pie rsta.

M jsaimniec bu aptaujas dati liecina, ka 33,1% Pas kuma dal bnieku ir atlikuši vai izlaiduši viz ti pie rsta saslimšanas gad jum , 29,4% Pas kuma dal bnieku ir atlikuši vai izlaiduši viz ti pie rsta prevent vai apskatei, savuk rt 32,4% aptaujas dal bnieku ir p rst juši pirkt izrakst t s z les. Saska ar P t juma ietvaros veikto m jsaimniec bu aptaujas rezult tiem, pas kum pied v t s vesel bas p rbaudes ir izmantojuši 46% aptauj to pas kuma dal bnieku. Pašvald bu p rst vji aptauj nereti nor d juši, ka Pas kum iesaist tais cilv ks nev las izmantot vesel bas p rbaudi transporta izdevumu d , kas j nodrošina, lai tiktu pie rsta (gad jum , ja dz ves vieta ir rpus rajona centra), k ar kompens cija Ls 20 apm r nav pietiekoša, un noteikta da a par vesel bas p rbaudes pakalpojumiem ir j sedz ar Pas kum iesaist tajam un tml.

5.5.2.Pas kuma DPSP stipendijas atbilst ba m r a grupas vajadz b m

Viens no P t juma ietvaros pas kuma dal bniekiem uzdotajiem aptaujas jaut jumiem bija iedom ties trepes ar 9 pak pieniem, kur uz pirm pak piena no apakšas st v nabadz g kie cilv ki un uz augš j , dev t pak piena st v bag t kie. Liel k da a aptauj to (30,8% no vis m 3018 atbildes sniegušaj m m jsaimniec b m) novietoja sevi uz treš pak piena. Š ds pašv rt jums bija piln gi visos Latvijas re ionos. Aptaujas laik pas kum DPSP iesaist t s un p d jo 12 m nešu laik pas kum iesaist t s personas, novietojuši sevi uz treš pak piena piln gi visos re ionos. M jsaimniec bas, kur s k ds no m jsaimniec bas locek iem gaid ja rind uz pas kumu DPSP un neviens no m jsaimniec bas aptaujas laik nepiedal j s pas kum , visvair k m jsaimniec bu novietojuši sevi uz pirm pak piena Kurzem un Zemgal , uz otr pak piena R g un uz treš pak piena – Vidzem un Latgal . **Tas liecina, ka rind gaid t ji uz dal bu pas kum DPSP j tas oti nabadz gi un dal ba Pas kum ir noz m ga vi u fiziskai eksistencei.**

P t juma ietvaros veikt anal ze liecina, ka pas kuma DPSP izmaks t ikm neša stipendija ir augst ka par pabalstiem, ko sa emtu cilv ks, kurš

nepiedal s pas kum (ien kumu l menis pas kum iesaist tajiem cilv kiem ir augst ks nek cilv kiem, kuri gaida rind uz dal bu pas kum).

(Piem rs, GMI pabalsta apr ins abu vec ku imenei ar tr s b rniem sal dzin jum ar 100 latu stipendiju, ja pas kum iesaist ti abi vec ki ((Ls 40 x 2)+(Ls 45 x 3)) - (imenes valsts pabalsts Ls 8 x 3)) = Ls 191 < (Ls 200+(Ls 8 x 3)) = Ls 224).

GMI pabalsta apr ins, ja tr s b rnus audzina viens no vec kiem:

(Ls 40 + (Ls 45 x 3)) - (imenes valsts pabalsts Ls 8 x 3)- otra b rnu apg dneka sniegtie uzturl dzek i, piem ram, Ls 50)) = Ls 101 < (Ls 100 + (Ls 8 x 3) = Ls 124

Saska ar m jsaimniec bu aptaujas datiem P t jum aptauj to m jsaimniec bu ien kumi uz vienu m jsaimniec bas locekli vid ji ir Ls 77 – Ls 95 robež s (augst kais ien kumu l menis uz vienu m jsaimniec bas locekli ir R g – Ls 95 un maz kais Zemgal – Ls 77,85). Visbiež k m jsaimniec bu ien kumi ir Ls 100 apm r (mod lais v rt jums), kas liecina par faktu, ka lielai da ai m jsaimniec bu stipendija ir vien gais ien kumu avots. 166 aptauj taj s m jsaimniec b s uzr d tie ien kumi ir Ls 0 (da a cilv ku aptaujas br d Pas kum piedal j s pirmo m nesi un l dz ar to nebija sa muši stipendiju).

M jsaimniec bu aptaujas datu anal ze liecina, ka ien kumu l menis cilv kiem, kuri piedal s pas kum DPSP, vid ji ir augst ks par ien kumu l meni cilv kiem, kuri gaida rind uz dal bu pas kum vai ar kuri nesen beiguši dal bu pas kum . M jsaimniec b s, kur s k ds no cilv kiem gaida rind dal bu pas kum un neviens šobr d nepiedal s pas kum DPSP, vid jais ien kumu l menis uz cilv ku sv rst s no Ls 44,99 Latgales re ion l dz Ls 59,21 Kurzemes re ion . R g vid jie ien kumi uz vienu P t jum aptauj to m jsaimniec bas locekli ir Ls 50,17.

Pas kuma DPSP ietvaros pieš irt stipendija ir b tisks devums m jsaimniec bu budžet , jo 67% aptauj to nor d juši, ka Pas kums ir oti noz m gs soci lais atbalsts ekonomisk s kr zes apst k os. K paši noz m gs Pas kum pieš irtais atbalsts tiek v rt ts Latgales re ion un Kurzemes re ion , k ar Vidzemes re ion . Tom r ar R g un Zemgales re ion vair k k 59% aptauj to nor d juši, ka Pas kums DPSP ir bijis oti noz m gs atbalsts ekonomisk s kr zes apst k os.

5.5.3. Pas kuma DPSP ietekme uz darba mekl šanu un nere istr to nodarbin t bu

P t juma ietvaros veikt izp te liecina, ka liela da a pas kum DPSP iesaist to cilv ku p c at aut laika perioda (dal ba Pas kum tiek pie auta 6 m nešu period viena gada laik) em atk rtotu dal bu Pas kum . 2011.gada 30.apr l rind uz dal bu Pas kum gaid ja 42586 cilv ki, tai skait uz atk rtotu dal bu Pas kum – 15282 cilv ki. L dz 2011. gada 30. apr lim 11459

bezdarbnieki (jeb 18% no visiem iesaist tajiem) ir piedal jušies Pas kum vair k par 6 m nešiem, t.i., ir iesaist jušies pas kum atk rtoti.

Šaj gad jum nov rojams viens no darba tirgus politikas pas kumu deform jošiem efektiem - **iek aušanas efekts** (*lock-in*) – dal ba pas kum dal bniekiem liekas pievilc g ka, nek past v gas darba vietas ieg šana. Jau izstr d jot DPSP, taj tika iestr d ti nosac jumi, lai mazin tu iek aušan s efekta iest šanos. DPSP tika izstr d ts, emot v r labo praksi kr zes sabiedrisko darbu programmu stenošan , kas nosaka, ka finansi l atbalsta apm ram ir j b t zem kam, nek norm l darba tirg par pilnu darba laika darbu ieg stamo (100 Ls ir maz k par neto minim lo m neša darba algu), darbiem j b t maz k kvalific tiem, dal bai j b t pilna laika u.c. Vienlaikus past v iesp ja, ka DPSP rada konkurenci nu ekonomikas darba tirgum, kur cilv ki str d bez darba l guma, kas vienlaikus liecina par to, ka vid j „nedeklar t darba tirgus” alga par š da veida darbiem ir zem ka par DPSP ietvaros izmaks tas stipendijas apjomu.

M jsaimniec bu aptaujas rezult ti liecina, ka Pas kum laik ir akt vi mekl juši darbu 61,4% dal bnieku. Saska ar m jsaimniec bu aptaujas datiem past v gu darbu regul ri nemekl aptuveni 39% Pas kum iesaist to (no tiem aptuveni 80% nor d ja, ka darbu nemekl , jo piedal s Pas kum vai ar gaida rind uz dal bu Pas kum). 10,9% no Pas kum iesaist tajiem, kuri nor d juši, ka nemekl darbu, atzinuši, ka, vi upr t, šobr d nav darba iesp ju, šis nor da, ka ir da a bezdarbnieku, kas ir zaud juši tic bu darba atrašanai, tai skait rvalst s. Jaut jum par darba mekl šanu 88,3% aptauj to nor d juši, ka darbu vi i mekl juši Latvij , 10,3% darbu mekl juši gan Latvij , gan rvalst s, savuk rt tikai 1,5% darbu mekl juši vien gi rvalst s.

B tiska probl ma darba pied v jumu pie emšan bez darba esošajiem cilv kiem saist ta ar ar p rcelšanas uz citu dz ves vietu. 62,6% no respondentiem, kuri šobr d iesaist ti pas kum DPSP nor d juši, ka vi i neb tu gatavi p rcelties uz darbu cit viet gad jum , ja vi iem tur tiktu pied v ts darbs. Noteikti gatavi p rcelties b tu tikai 17,5% no pas kum iesaist tajiem, savuk rt 19,9% pas kum iesaist to b tu gatavi p rcelties tikai izpildoties noteiktiem nosac jumiem. P rcelšan s uz citu vietu saist ta gan ar m jok a pieejam bu, gan ar darba apst k iem un pied v t s algas apm ru.

Pašvald bu p rst vji nor da, ka akt vi darbu mekl t s Pas kum iesaist t s personas, kuras p d jos gados str d jušas algotu darbu un to zaud jušas kr ze laik . Tom r vairums Pas kum iesaist to ir gad juma darba str dneki vai ilgstoši bezdarbnieki, kuriem nav motiv cijas str d t. Bez tam bezdarbnieki psiholo iski v las turpin t str d t tur, kur praktiz jušies, – vi i šo praktiz šanos uzskata par darbu un tas nerada v lmi t l kiem darba mekl jumiem. Papildus p t jum tiek uzv rts, ka piedaloties Pas kum , stipendi tam neatliek laika nopietna darba mekl šanai - 8 stundu gara darba praktiz šana aiz em visu br vo laiku, ko var tu velt t darba mekl jumiem.

emot v r P t jum pašvald bu p rst vju nor d to, ka dal ba Pas kum ir rad jusi interesi paši ilgstošajiem bezdarbniekiem par bezdarbnieku pien kumu izpildi un darba mekl šanu, l dz ar to nav mazsvar gs fakts, ka

cilvēks dabū Pasākumu uzskata kā tiltu pārējai uz pastāvīgu darbu. Mēs saimniecību aptaujas dati liecina, ka dabū Pasākumu ir paaugstinājusi vairāk kā 50% Pasākumu iesaistīto cilvēku vidmērā pastāvīgu darbu.

Viens no pasākuma blakus pozitīvajiem efektiem, ir saistīts ar to ietekmi uz neregulāro nodarbinātību. Pētījuma rezultāti liecina, ka cilvēki labprāt piedalās DPSP, jo neregulārajai nodarbinātībai ir gadījuma raksturs, bet DPSP nodrošina garantētus ienākumus sešus mēnešu periodam, kā arī neregulāro strādājot, nereti ir problēmas saņemt nopelnīto naudu. Pastāv viedoklis, ka labāk strādāt par Ls 100 DPSP ietvaros 8 stundu darba dienu, nevis pie saimnieka/privāta darba devēja par to pašu samaksu, bet ilgās stundās un smagi. Vēl pētījuma rezultātos tiek minēts laika trūkums, lai papildus varētu iesaistīties neregulārajai nodarbinātībā, jo DPSP ir jāstrādā 8 stundas dienā. Līdz ar to tā ir pilna laika nodarbinātība, kuru nav iespējams apvienot ar blakus darbu. Tāpat Pasākums palīdz samazināt neregulāro nodarbinātību, jo ir alternatīvs iztikas līdzekļu ieguves veids, bet jāņem vērā, ka neregulāro darba gadījumā izšķirošā ir piedāvātā darba samaksa attiecībā pret stipendiju. To pašvaldību pārstāvji, kuri snieguši atbildes par neregulāro nodarbinātību iesaistītajiem norādījuši, ka naudas summa, ko mēs varētu saņemt neregulāro nodarbinātībai, ir vidēji Ls 40 – 50.

5.6. Ieteikumi pasākuma pilnveidei

5.6.1. Darba praktizēšanas darbu kvalitāte un lietderīgums

DPSP realizēšanas ietvaros visbiežāk publiskajai telpai norisinājās diskusija par bezdarbnieka veicamā darba lietderību un kvalitāti. Būtiski norādīt, ka bieži vien diskusijas pamatā bija sabiedrības neizpratne par sabiedrisko darbu mērķi, kas ir nodrošināt personām iespēju, veicot vienkāršu fizisku rakstura un mazkvalificētu darbu, nopelnīt iztikas līdzekļus, vienlaikus motivējot bezdarbnieku meklēt pastāvīgu darbu.

Darba kvalitāti un lietderību varētu uzlabot pašvaldības, izzinot pašvaldību iedzīvotāju viedokli par viņu pašvaldības nepieciešamajiem darbiem, kas varētu sniegt sabiedrisko labumu pašvaldību iedzīvotājiem. Papildus pašvaldību vadītājiem ir iespējama pilnveidot veicamo darbu kvalitāti, sadarbojoties ar nevalstiskajām organizācijām, kā arī iepazīstoties ar citu pašvaldību labajiem DPSP piemēriem. Darba kvalitāti var uzlabot, veicot atbilstošu darba praktizēšanas uzraudzību un sasniegto rezultātu izvērtējumu.

5.6.2. Bezdarbnieku iesaistes kārtība pasākumā

Pie priekšlikumiem Pasākuma īstenošanas mehānismā uzlabošanai norādām sasniegšanas viedokli, būtiska ieteikumu grupa attiecas uz Pasākuma dalībnieku atlasēšanas/iesaistēšanas/dabū pasākuma procesa uzlabošanu. Pārstāvji kopumā ir atbalstījuši kritiķu, ka dabū Pasākumu var pieteikt rindas kārtībā. Tomēr ir izskanējuši arī viedokļi par pašu kritiķu izvēli rindas optimizācijai, kur priekšroka dabū Pasākumu tiktu dota noteiktām mērķa

grup m – maztur gajiem, imen m ar maziem b rniem u.tml. Izskan ar ieteikums priorit ri Pas kum iesaist t NVA re istr tos bezdarbniekus, kuri v ršušies pašvald b p c soci l s pal dz bas un kuriem izv rt ta materi l situ cija, jo šobr d Pas kum iesaista ar t dus bezdarbniekus, kuru imenes neatrodas gal j tr kum . Rinda ir b tiska k rt bas nodrošin šanai, tom r papildus b tu svar gi izv rt t kop jo situ ciju imen , emot v r b rnu skaitu imen , p r jo darba sp j go imenes locek u nodarbin t bas statusu, apg d b esošo gados vec ko personu vai citu ien kumu avotu esam bu. Tiek sniegts priekšlikums izv rt t individu li katra cilv ka motiv ciju - daži grib str d t un savu darbu padara oti labi, bet daži str d gandr z piespiedu k rt un v las lab k sa emt pabalstus no pašvald bas. Taj paš laik pašvald bu p rst vji ar atz st, ka citu krit riju piem rošana dal bnieku iesaistei Pas kum b tiski palielin tu Pas kuma administr šanas izmaksas.

Nereti pašvald bu p rst vji nor d juši, ka dal ba Pas kum b tu j atsaka cilv kiem, ar kuriem l gums lauzts vair kas reizes. T pat izskan ieteikums atvieglot dal bnieku izsl gšanas noteikumus disciplin ro p rk pumu gad jum .

5.6.3.Darba praktiz šanas darba laiks

Analiz jot Pas kuma dal bnieku viedok us par darba praktiz šanas laiku, nereti izskan ieteikums samazin t darba praktiz šanas laiku par daž m stund m dien , lai bezdarbniekam b tu pietiekams laiks mekl t past v gu darbu. Past v tendence, ka bezdarbnieki šo praktiz šanos uzskata par darbu un neizr da v lmi pašam mekl t past v gu darbu. Vienlaikus š ds darba praktiz šanas laiks samazin ja iesp ju paral li piestr d t nere istr t darba veid .

5.6.4.Darba praktiz šanas stipendijas apm rs

Ja apl kojam esošo Pas kuma dal bnieku atalgojuma sist mu, vairums pašvald bu p rst vju uzskata, ka stipendijas lielums atbilst Pas kuma m r im – sniegt atbalstu person m, kur m tas ir visvair k nepieciešams. oti bieži izskan ja priekšlikums doto stipendiju noform t k algu ar attiec gu nodok u nomaksu no t s, kas nodrošin tu bezdarbniekam gan soci l s garantijas, gan ar apdrošin šanas st žu.

Stipendijas apm rs j v rt visp r j s ekonomisk s situ cijas kontekst , tai skait emot v r , ka:

- p c darbasp ka apsekojuma rezult tiem 2011.gada 1.ceturksn darba m ju p c m neša neto (p c nodok u) darba samaksas lielums 40,2% nep rsniedza Ls 200 apm ru (tai skait 23,5% sa ma minim lo darba algu vai maz k);
- stipendija ir apm ram 70 % no minim l s darba algas neto apm ra vai ap 30% no vid j s darba algas apm ra (2010.gada 4.ceturksn vid j alga – Ls 323, datu avots CSP);

- stipendija ir apmēram 58 % no vidējās pensijas apmērs, kas 2011.gada februārī pēc VSAA datiem ir Ls 173,67
- Stipendija ir apmēram 100% no vidējās bezdarbnieka pabalsta apmērs, kas 2011.gada februārī pēc VSAA datiem ir Ls 111.

Lai arī Pasākuma ietvaros pieejamā stipendija ir maza, jāņem vērā, ka Latvijā ir vairākas citas grupas, kurām primāri ir nepieciešams nodrošināt tūlītēju kumu palielinājumu.

5.6.5. Pasākuma DPSP stenošanas mehānismu uzlabošana

Pie priekšlikumiem Pasākuma stenošanas mehānismu uzlabošanai no administrācijas viedokļa, pirmā ieteikumu sadaļā attiecas uz komunikācijas uzlabošanu ar bezdarbniekiem. Pašvaldību pārstāvji iesaka uzlabot NVA un Pasākuma rindrosterīto bezdarbnieku savstarpējo komunikāciju, savlaicīgi bezdarbniekus informēt par rindas statusu un pieejamām darba vietām. Otrs ieteikums NVA ir palielināt informatīvā materiāla daudzumu par Pasākumu (bukleti, plakāti), tādējādi informēt plašāku bezdarbnieku loku, ar to, kas viņiem oficiāli ir pieejams bezdarbnieka statusa iegūšanai.

Aptaujotie arī izteica priekšlikumus komunikācijas uzlabošanai starp NVA un pašvaldībām. Šeit pašvaldību pārstāvji min gan visu savlaicīgu informāciju par potenciāli izmaiņām Pasākumā. Kābūtisku priekšlikumu joprojām NVA rindrosterī esošo bezdarbnieku sarakstu iepriekš jānodrošina pašvaldībām, lai tās varētu jau laicīgi saplānot bezdarbniekiem atbilstošās darba vietas. Runājot par Pasākuma atskaišu/dokumentāciju sistēmu,oti bieži izskan viedoklis, ka atskaišu sistēma ar tās dažādām atskaišu formām kopumā ir pār sarežģīta un birokrātiska.

6. Darba tirgus prognoze 2011. - 2013.gadam

Neskatoties uz pozitīviem makroekonomikas rādītājiem, jāņem vērā, ka Latvijas ekonomikas attīstība ir ļoti cieši saistīta ar ārējās ekonomiskās vides attīstību. Pasaules ekonomikas izaugsme joprojām nav stabila, un pasaules ekonomikas izaugsmes tempi 2011.gadā tiek prognozēti vājāki nekā 2010.gadā. Latvijas ekonomiku var ietekmēt arī Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu fiskālās un finanšu sektora problēmas. Savukārt pozitīvi vērtējamas Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstu attīstības perspektīvas. Zviedrija un Vācija jau šogad uzrādīs ievērojami labus izaugsmes tempus nekā vidēji ES. Ar nākamajam gadam ekonomikas attīstības prognozes Zviedrijai (+2,6%) un Vācijai (+2%), kā arī mūsu kaimiņvalstīm – Krievijai (+4,3%), Lietuvai (+3,1%), Igaunijai (+3,55%) ir salīdzinoši pozitīvas, nekā ES kopumā. Ņemot vērā ievērojamus ārējās vides riskus, pašlaik tiek saglabāta piesardzīga IKP izaugsmes prognoze turpmākajiem gadiem - 2011.gadam +3,3 %, 2012.gadam + 4%, 2013.gadam + 4% apmērā.

Atbilstoši prognozēm, turpmākajos gados darba meklētāju skaits pakāpeniski samazināsies – 2011.gadā sasniedzot 16,4%, 2012.gadā – 14,5% un 2013.gadā – 12,4%.

Tabula Nr.5.

Makroekonomiskais scenārijs vidējām termiņām

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Iekšzemes kopprodukts (IKP), milj. latu	12735,9	13415,9	14129,8	14982,8	15895,0	16848,7
pieaugums faktiskajās cenās, %	-2,7	5,3	5,3	6,0	6,1	6,0
pieaugums salīdzināmās cenās, %	-0,3	3,3	4,0	4,0	4,0	4,0
IKP deflators (gads pret gadu), %	-2,3	2,0	1,3	2,0	2,0	2,0
Patēriņa cenu indekss (gads pret gadu), %	-1,1	3,5	2,0	2,0	2,0	2,0
Nodarbinātība, tūkst. iedzīvotāju	940,9	955,1	967,0	980,4	993,8	1007,3
Darba meklētāju patsvars, % no ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem (15-74 gadu vecuma grupā)	18,7	16,4	14,5	12,4	10,3	8,1
Preču un pakalpojumu eksports, milj. latu	6797,2	7361,1	7886,8	8446,1	9043,4	9682,9
pieaugums salīdzināmās cenās, %	10,3	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0
Preču un pakalpojumu imports, milj. latu	6903,3	7617,3	8237,8	8915,5	9651,5	10448,2
pieaugums salīdzināmās cenās, %	8,6	6,1	6,0	6,1	6,1	6,1
Potenciālais IKP pieaugums	-3,6	-1,6	0,5	1,9	2,6	
Ieguldījums:						
- nodarbinātības	-1,8	-1,2	-0,4	0,0	0,2	
- kapitāla	-0,3	-0,1	0,1	0,3	0,5	
- kopējais ražošanas faktoru produktivitātes	-1,4	-0,3	0,8	1,6	1,9	
Starpība starp potenciālo un faktisko IKP procentos no potenciālā IKP	-10,3	-5,1	-1,5	0,5	1,8	

Datavots: Latvijas nacionālā reformu programma „ES 2020” stratēģijas īstenošanai – apstiprināts 2011.gada 26.aprīlī Ministru kabineta sēdē (Ministru kabineta sēdes protokols Nr.27/34§)

Ar reālistisku bezdarbā ietilmes turpmākajiem gadiem tiek prognozēts augstā līmenis, jo pakāpeniska ekonomiskā situācijas uzlabošana sniegs pozitīvu ietekmi uz darba tirgus attīstību un bezdarbā ietilmes samazinājumu tikai ar zināmu laika nobīdi un tas notiks salīdzinoši lēni. 2010.gada decembrī saskaņā ar starptautisko metodoloģiju, Eiropas Komisija ir publiskojusi savas bezdarbā ietilmes prognozes ES dalībvalstīs. Atbilstoši Eiropas Komisijas prognozēm, 2011.gada vidējais bezdarbā ietilmes Latvijā varētu būt 17,7%, 2012.gadā – 16,2% apmērā.

Prognoze re istr t bezdarba l menim

Gads	Re istr t bezdarba l menis %	Re istr tie bezdarbnieki (vid jais skaits gad)	Bezdarbnieka pabalsta sa m ji % no re istr tjiem bezdarbniekiem	Bezdarbnieka pabalsta sa m ju skaits
2011	14,0	159 000	30	47 700
2012	12,5	142 000	40	56 975
2013	11,0	125 000	X ^{17*}	X*
2014	9,5	108 000	X*	X*

Avots: LM Darba departaments, LM Soci l s apdrošin šanas departaments, A ent ra

Vid jais re istr t bezdarba l menis 2011.gadam tiek prognoz ts 14% apm r , 2012.gadam - 12,5%, 2013.gadam -11%, 2014.gadam - 9,5%.

emot v r Latvijas nacion laj reformu programm „ES 2020” strat ijas stenošanai izteiktaj m prognoz m nodarbin to personu skaits 2011.gad var tu pieaugt par 14,2 t kst., 2012.gad par 11,9 t kst., 2013.gad par 13,4 t kst.

Iesp jamais darba vietu skaits, kas veidosies tautsaimniec b , nav pietiekams, lai liel k da a re istr to bezdarbnieku (pašreiz aptuveni 150 t kstoši) var tu iek auties darba tirg , t p c saspringta situ cija saglab sies v l vismaz tuv kos 3 gadus. Augst k min t s tendences un l dz ar to ar darba tirgus situ cija Latvij neuzlabojas tik strauji, lai var tu apgalvot, ka nav nepieciešami papildus ieguld jumi bezdarbnieku atbalstam akt vo nodarbin t bas pas kumu ietvaros, jo ir nov rojamas bezdarbnieku dz ves apst k u pasliktin šan s tendences.

Kaut ar kr zes zem kais punkts ir p rvar ts 2010.gad , tom r šie ir pirmie uzlabojumi ekonomik , bezdarbs joproj m saglab jas augst l men , un iedz vot ju ien kumi ir zemi. Apzinoties, ka darba vietu skaits, kas veidosies tautsaimniec b tuv kajos 3 gados, nav pietiekams, lai liela da a no pašreiz re istr tjiem bezdarbniekiem var tu iek auties darba tirg , kas liecina par nepieciešam bu turpin t stenot pas kumus, lai aktiviz tu bezdarbniekus un samazin tu riskus, kas saist ti ar ilgstošu personas pasivit ti.

7. Pas kuma ”Algoti pagaidu sabiedriskie darbi” ieviešanas nosac jumi

L dz ar pas kuma DPSP p rtraukšanu 2011.gada beig s, s kot ar 2012.gadu pl nots ats kt ASPD stenošanu, pastiprinot sadarb bu ar

¹⁷ * Attiec b uz bezdarbnieku patsvaru, kas sa em bezdarbnieka pabalstu, tie var tu b t 2011.gad 30% un 2012.gad 40%, mazliet palielinoties ar n kamajos gados, jo jau tagad palielin s bezdarbnieku apgroz jums (no jauna re istr jušies un statusu zaud jušie). T k tom r paliek sam r augsts ilgstošo bezdarbnieku patsvars (kur da a no tiem atbilstoši NVA nov rojumiem ir soci l s pal dz bas klienti, nevis bezdarbnieki, kas tieš m v las iek auties darba tirg vai ar ir sp j gi to izdar t) – tad bezdarbnieku pabalsta nesa m ju patsvars paaugstin ts b s ar turpm k.

pašvaldību sociālajiem dienestiem. Izstrādājot APSD ieviešanas nosacījumus, tika ņemta vērīga sabiedrisko darbu organizēšanas starptautiskā pieredze, gan Latvijas, gan starptautiskā pieredze šādu darbu organizēšanai, gan nesenā pieredze pasākumu DPSP. Vienlaikus, izstrādājot APSD ieviešanas nosacījumus, tika ņemta vērīga DPSP pētījuma rezultāti un aptaujāto ekspertu un pašvaldību pārstāvju ieteikumi sabiedrisko darbu turpmākai organizēšanai. Papildus tika vērtēti, lai APSD neradītu **darba tirgu deformācijas efektus**.

Pasākuma mērķa grupa ir reālstrādnieki, kuri kā bezdarbnieki ir reālstrādnieki NVA vismaz 6 mēnešu periodu, nesaņem bezdarbnieka pabalstu vai nav sasniegusi valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu vai tādēļ nav piešķirta (*t.sk. priekšlaicīgi*). Līdzīgi kā DPSP gadījumā ar algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos personas tiks nodarbinātas darbvietās, kas sniedz sabiedrisko labumu, rūpējoties par jautājamajiem. Tomēr jāplānots, ka atšķirībā no DPSP, iesaistēs mehānismus pasākumu ne tikai rindās kārtībā, bet to noteiks arī pašvaldību sociālo dienestu izvērtējums atbilstoši katras pašvaldības saistošajās noteikumos noteiktajiem kritērijiem, kas atbilst noteiktus bezdarbniekus iesaistīt prioritārkārtībā. Katra pašvaldība var sā noteikt kritērijus atbilstoši pašvaldības dzimtajām personu vajadzībām, nosakot kādā mērķa grupā APSD atbalsts sociālo problēmu risināšanai nepieciešams prioritārkārtībā, vienlaikus pašvaldības saistošajās noteikumos nedrīkst sā noteikt kritērijus, pēc kuriem mērķa grupai atbilstošie bezdarbnieki (*reālstrādnieki NVA vismaz 6 mēnešu periodu, nesaņem bezdarbnieka pabalstu vai nav sasniegusi valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu vai tādēļ nav piešķirta*) varētu tikt izslēgti no atbalsta saņemšanas.

Atšķirībā no DPSP, kur iespējama nodrošināt iztikas līdzekļus Ls 100 apmērā tika sniegta bezdarbniekiem rindās kārtībā, ja ir beidzies bezdarbnieku pabalsta saņemšanas periods - tādējādi DPSP ar mazinātu personu skaitu, kas vērstos pēc palīdzības pašvaldības sociālajos dienestos, APSD tiek plānots prioritāri aktivizēt to sabiedrības daļu, kas jau šobrīd ir vēršoties sociālajiem dienestiem pēc palīdzības, lai atrisinātu vai mazinātu sociālās problēmas.

Pašvaldības atbilstoši to saistošajiem noteikumiem no NVA iesniegtajiem bezdarbnieku sarakstiem, kas atbilst iepriekš minētajiem 3 kritērijiem, var sā noteikt, kuriem bezdarbniekiem vairāk nepieciešams atbalsts un ir priekšroka piedalīties pasākumā, tomēr pašvaldības nedrīkst sā saistošajās noteikumos noteikt kritērijus, pēc kuriem mērķa grupai atbilstošie bezdarbnieki varētu tikt izslēgti no atbalsta saņemšanas.

Vienlaikus vērtējam uzmanību uz to, ka APSD ietvaros netiks izveidotas darbvietas, kas balstītos uz darba tirgus principiem - tās nesniegs pievienoto vērtību sarāžotā preču vai pakalpojumu izteiksmē, kuri varētu sniegt peļņu. Tādēļ garantijas un atalgojums APSD ietvaros atšķirsies no darba tirgus pastāvīgajiem nosacījumiem. APSD darbus nevar sā pilnībā pielīdzināt brīvā darba tirgus esošajām darbvietām - jo uz šīm darbvietām pastāv konkurence un darbinieks tiek pieņemts darbā, ņemot vērīvi a prasmes un kompetences. Turpretī APSD plānots iesaistīt bezdarbniekus, ņemot vērī rindās kārtību un sociālās situācijas izvērtējumu. Tādēļ turpmāk APSD tiks veidoti ar mērķi

sniegt iespēju bezdarbniekiem pašiem sev nodrošināt minimālās izmaksas līdzekļu nevis pasīvās atbalsta pasākumus sociālās palīdzības pabalstus, tādējādi veicot aktīvu darba tirgus politikas pasākuma funkcijas bezdarbnieku aktivizācijai.

emot vērā iepriekš minēto, kā arī salīdzinot APSD ar citiem NVA subsidētās nodarbinātības pasākumiem (piemēram, pasākumi noteiktām personu grupām, darba vieta jaunietim), kuru ietvaros tiek subsidēta darba vietas izveide un tiek slēgtas darba līgums starp pasākuma dalībnieku (bezdarbnieku) un darba devēju (komersantu), ir jāatzīst, ka šā pasākuma mērķis atšķiras. Iepriekš minētajos aktīvos darba tirgus politikas pasākumos darba vieta tiek izveidota ar mērķi turpināt darba attiecības ar pēc pasākuma beigām, turpretim APSD tiek piedāvāts kļūst par slāpīgus risinājumus, lai bezdarbnieks piedalītos sabiedriskajās aktivitātēs, nezaudētu darba iemašas, sniegtu sabiedrisko labumu, un turpinātu būt aktīvs sabiedrības loceklis. Pamatojoties uz iepriekš minētajiem apsvērumiem, kā arī to, ka iesaistoties šajā pasākumā netiks slēgtas darba līgums, dalība APSD nebūtu uzskatāma par darba tiesiskajām attiecībām, līdz ar to APSD ietvaros nodarbinātām personām nav jānodrošina tādas Darba likumā paredzētās tiesības kā dažāda veida atvaļinājumu piešķiršana, darbapieņemšanas un darba attiecību izbeigšanas nosacījumi un ierobežojumi, minimālās algas nodrošināšana utt. Iesaistot bezdarbniekus APSD, ar katru bezdarbnieku tiks noslēgti līgumi par dalību pasākumā. Līgumā nosaka APSD noteikumus un laiku, atļauj pasākuma ieviešanu kārtībā, NVA un bezdarbnieka savstarpējos pienākumus un tiesības, kā arī APSD pārtraukšanas un izbeigšanas noteikumus.

Vienlaikus, juridiskās noteiktības labā plānots APSD organizēšanas nosacījumus nostiprināt Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā.

Kritēriji bezdarbnieku iesaistei pasākumā - APSD iesaistīs bezdarbniekus, kas reālistiski bezdarbnieki ilgāk par sešiem mēnešiem, kas nesaņem bezdarbnieka pabalstu un nav sasniegusi valsts vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamo vecumu vai tādēļ nav piešķirta (*t.sk. priekšlaicīgi*). Prioritāri iesaistot tos bezdarbniekus, kas ir vēršoties sociālajā dienestā pēc palīdzības, lai atrisinātu vai mazinātu radušās sociālās problēmas. Pasākuma atbilstoši saistošajiem noteikumiem no NVA iesniegtajiem bezdarbnieku sarakstiem, kas sastādīti atbilstoši iepriekš minētajiem kritērijiem, būs tiesīgas prioritāri kārtā pirmos iesaistīt tos bezdarbniekus, kam tas vairāk nepieciešams, emot vērā pašvaldību saistošajos noteikumos noteiktos kritērijus.

Darba vietas izveides nosacījumi – APSD ietvaros plānots darba vietas izveidot pašvaldības (ar to iestādēs un aģentūrās, taču ne pašvaldības vai valsts kapitālsabiedrībās), nevalstiskajās organizācijās, lai neveicinātu aizvietošanas efektu, kad mazkvalificēti darbinieki valsts kapitālsabiedrībās tiek atlaisti, lai pieņemtu pasākumu ietvaros valsts atbalstītus bezdarbniekus. Šāds lēmums tika pieņemts ar, lai izvairītos no valsts atbalsta sniegšanas

komersantiem, tādējādi nodrošinot komersantu savstarpju godīgā konkurences nosacījumu, kā arī, ņemot vērā sabiedrisko darbu mērķi, tie ir darbi, kuri sniedz sabiedrisko labumu un kuri netiktu veikti vispār, ja nebūtu valsts piešķirta finansialatbalsta.

Bezdarbnieku iesaistes ilgums - APSD plānots bezdarbniekus iesaistīt uz etriem mēnešiem. Šīs iesaistes termiņš tiek piedāvāts, ņemot vērā pašreizējā vidējā bezdarbnieku dalības ilgumu DPSP. Dalībāji APSD jābūt slaicīgi, tādējādi novēršot pastāvīgā subsidētā bezdarbā situācijas veidošanos. Noteikts pasākuma termiņš vienlaikus motivē pasākuma dalībniekiem rīn tiesar pasākuma ierobežoto laiku un paralēli meklēt brīvā darba vietas darba tirgū. ņemot vērā DPSP pieredzi pilna laika dalībā (piecas dienas nedēļā, 8 stundas dienā) pašreiz ir faktors, kas mazina personu iesaistīšanas nedeklarētaj nodarbinātībā un pasākumam piesaista tieši tos bezdarbniekus, kam dalībā visvairāk nepieciešama, vienlaikus tas tiek minēts arī kā viens no nosacījumiem, kas apgrūtina meklēt darbu brīvā darba tirgū. Tādā APSD ietvaros plānots noteikt vienu brīvā darba dienu ik pa div mēnešiem, ko bezdarbnieks varētu izmantot aktīvai darba meklēšanai.

APSD ietvaros plānots nodrošināt valsts finansējumu bezdarbnieku atalgojumam, kas plānots 100LVL apmērā, kā arī papildus veikt valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai. ņemot vērā 2001.gada 5.jūnija Ministru kabineta noteikumos Nr.230 "Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no valsts pamatbudžeta un valsts sociālās apdrošināšanas speciālajiem budžetiem" noteikto, kas paredz no valsts pamatbudžeta veikt pensiju apdrošināšanas obligātās iemaksas no 50 latu apmēra, ar APSD gadījumā valsts sociālo apdrošināšanas obligātās iemaksu objekts būs 50 lati un pensiju apdrošināšanai no valsts pamatbudžeta tiks veiktas valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas 20 procentu apmērā. Sociālās apdrošināšanas iemaksas vienam bezdarbniekam sastāds 10,00 LVL (50LVL x valsts pensiju apdrošināšanas iemaksu likme – 20,00 % atbilstoši 2001.gada 5.jūnija Ministru kabineta noteikumu Nr.230 "Noteikumi par valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas no valsts pamatbudžeta un valsts sociālās apdrošināšanas speciālajiem budžetiem" 3.punktam). Lai Valsts sociālās apdrošināšanas aentra (turpmāk – VSAA) varētu veikt pasākumā iesaistītajiem bezdarbniekiem valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pensiju apdrošināšanai, VSAA nepieciešams saņemt informāciju no NVA par APSD ietvaros iesaistītajiem bezdarbniekiem. Lai nodrošinātu savstarpju informācijas apmaiņu elektroniskā formātā, NVA un VSAA IT sistēmas pilnveidē būs nepieciešams papildus finansējums. Jautājumu par VSAA un NVA speciālā budžeta papildus izdevumiem 2012.gadā sakarā ar informācijas apmaiņu izskatīs izstrādājot likumprojektu par valsts budžetu 2012.gadam.

Vienlaikus pl nots segt ar izdevumus par t du vesel bas p rbaužu veikšanu pas kumos iesaist tjiem bezdarbniekiem, kuras paredz tas normat vajos aktos par oblig taj m vesel bas p rbaud m. Papildus bezdarbnieki tiks apdrošin ti nelaimes gad jumu riskam. Tiks sniegts ar finansi ls atbalsts dot cijas veid pašvald b m APSD vietas organiz t ja/APSD vad t ja ikm neša dot cijai 90 Ls apm r .

Tabula Nr.7

APSD 2012.-2013.gad nepieciešamais finans jums un pas kum iesaist mo bezdarbnieku skaits

	2012.gad			2013.gad		
	Pieejams	Papildus nepieciešams	Kop	Pieejams	Papildus nepieciešams	Kop
Finans jums milj., Ls	0	11,718	11,718	0	11,385	11,385
Pas kum iesaist mo bezdarbnieku skaits	0	25000	25000	0	24250	24250

2011.gada 5.j lij Ministru kabinets apstiprin ja groz jumus darb bas programm „Cilv kresursi un nodarbin t ba”, tai skait paredzot papildu finans jumu **pas kumam „Algoti pagaidu sabiedriskie darbi” 2012.-2013.gad 23 103 384 latu apm r .** Ar min to finans jumu var nodrošin t iesaisti pas kum pavisam **49250 bezdarbniekiem.**

NVA b s APSD projekta finans juma sa m js, k ar administr s projekta ieviešanu.

Tabula Nr.8

APSD 2012.-2013.gad nepieciešam finans juma apr ins

Gads	2012	2013	Kop 2012-2013.gads
Bezdarbnieku skaits	25000	24250	49250
Atalgojums (b/d sk. x 100LVL x 4 m neši*99%)	9900000	9603000	19503000
Soci l s iemaksas (pensijas) (b/d sk x 10LVL. x 4 m neši)	990000	960300	1950300
Apdrošin šana nelaimes gad jumiem (b/d sk x 0,03LVL. x 4 m neši)	3000	2910	5910
Vesel bas p rbaužu veikšana (b.d. sk. x 20 LVL * 40%)	200000	194000	394000
Dot cija pašvald bu organiz t jiem	135000	135000	270000
Pas kuma administr šanas un stenošanas person la izmaksas (apm ram 4 % no projekta izmaks m)	490000	490174	980174
Kop	11718000	11385384	23103384

APSD ietvaros 2012.-2013.gad tiks aktiviz ti un nodrošin ti ar iesp ju sev nopeln t iztiku pavisam 49250 bezdarbnieki. Papildus pas kuma APSD stenošana veido š dus soci li ekonomiskos ieguvumus:

- 1. Iedz vot ju soci l s un ekonomisk s aktivit tes saglab šana.** APSD veicin s bezdarbnieku sagatavot bu str d t past v gi algotu darbu, saglab jot bez darba esoš s personas pašv rt jumu, nodrošinot minim lus iztikas l dzek us imenei, uzturot darba discipl nas iema as.

Bezdarbnieki šaj pas kum atjaunos komunik cijas prasmes ar darba dev ju, ieg s sadarb bas prasmes, iem c sies str d t kolekt v un b t sabiedriski akt vi. Šis pas kums uzskat ms par pirmo posmu ilgstošo bezdarbnieku aktiviz šanai un atgriešanai darba tirg . P c dal bas pas kum personai tiks pied v ta iesp ja, sadarbojoties pašvald bas soci lajam dienestam ar NVA, uzs kt dal bu k d cit akt v s darba tirgus politikas pas kum personas t l kai aktiviz šanai - kvalifik cijas celšanas pas kumi vai citas personas vajadz b m un iesp j m piem rotas aktivit tes. APSD sasaiste ar citiem NVA organiz tajiem pas kumiem ir iecer ta gad jumos, kad persona izsaka v lmi un gatav bu iesaist ties citos NVA pas kumos un NVA ir iesp jas pied v t atbilstošas aktivit tes;

2. Ja ilgstoši bez darba esošajiem iedz vot jiem nepietiekam darba vietu skaita d nerodas iesp ja str d t un šaj laik vi iem netiek pied v tas ar iesp jas piedal ties apm c bu vai pagaidu nodarbin t bas pas kumos, turpin s palielin ties sabiedr bas da a, jo paši lauku teritorij s, kas p r tiek no natur l s saimniec bas saražot , l dz ar to nepiedaloties tautsaimniec bas aprit , taj skait – pat pat ri a nodok u maks šan ;
3. M r tiek gi stenoti soci l s pal dz bas sa m ju l dzdarb bas pas kumi mazin s risku, ka pieaugs sabiedr bas da a, kas izmantos valsts un pašvald bu soci lo pabalstu sist mu, nemekl jot darba iesp jas;
4. Pašvald b m, l dz gi k pas kuma DPSP stenošanas laik , b s iesp ja samazin to budžeta iesp ju laik organiz t sabiedriski der gus darbus un pakalpojumu, k , piem ram, sabiedriski pieejamu telpu un teritoriju, t.sk. kult ras un t risma objektu sakopšanu, pal gdarbus soci l s apr pes jom u.c.

Svar gi apzin ties **š dus riskus un sekas**, ja personas netiek aktiviz tas APSD ietvaros:

1. Pieaugs personu skaits, kur m nepieciešami pašvald bu soci l s pal dz bas pabalsti.
2. Pieaugs soci l spriedze, kas var rad t nemierus, liela apm ra protestus un pat nek rt bas. Soci l spriedze izraisa ar noziedz bas l me a pieaugumu, ko izraisa pamatvajadz bu segšanai nepieciešamo l dzek u tr kums, l dz ar to var pieaugt pirm s nepieciešam bas pre u z dz bu gad jumumu skaits. Soci l s spriedzes gad jum pieaug ar alkoholisma un cit da veida atkar bu probl mas, jo paši nelabv l g kaj situ cij esošajos re ionos. Soci l s situ cijas stabilit te un prognoz jam ba ir viens no starptautisko reitingu a ent ru jaut jumiem, kas non k to redzeslok un noteiktos apst k os var atst t nelabv l gu ietekmi ar uz valsts kred treitingiem, t tad uz nelabv l gu un invest cij m nepievilc gas valsts reput ciju.
3. P rtraucot pied v t cilv kiem iesp jas g t ien kumus ekonomiski nelabv l gos apst k os, pieaugs emigr cija, vid j termi radot darbasp ka tr kumu un neatbilstošu darba algu un darba raž guma

savstarpjo attīstību, savukārt ilgtermiņā radot nopietnus draudus sociālā budžeta ilgtspējai.

4. Nesamot atbalstu un neiesaistoties darba tirgus aktivizācijas programmās (sabiedrisko darbu programma darba spējai un uzturēšanai), turpinās palielināties sabiedrības daļa, jo pašlaik lauku teritorijās, kas pāriet no naturālās saimniecības saražot, līdz ar to nepiedaloties tautsaimniecības apritē, tajā skaitā – pat patērētā nodokļu maksātāji. Tā kā sabiedrisko darbu programmas liela apmēra ekonomiskā krīze apstākos tiek pielietotas, lai vienlaikus cilvēkus nodrošinātu gan ar iztikas līdzekļiem, gan tos ekonomiski aktivizētu, tad nesniedzot to pietiekamu apmēru, var rasties situācija, kad cilvēki pielūgojas tādām ekonomiski neaktīvam dzīvībai, kam nav nepieciešami algota darba ienākumi.

8. Secinājumi un turpmākie uzdevumi

8.1. Secinājumi

1. Kopējais projekta DPSP finansējums – 54,3 milj. Ls (2009.gada septembris – 2011.gada decembris), t.sk. 2011.gadā – plānots finansējums 14 019 049 Ls, papildus pieprasīts finansējums, pamatojoties uz 2011.gada 12.aprīļa Ministru kabineta lēmumu, piešķirot papildu Eiropas Sociālā fonda finansējumu 5 076 289 latu apmērā, apakšprogrammai 63.06.00 „Eiropas Sociālā fonda (ESF) īstenotie projekti labklājības nozarē (2007.-2013.)” projektam „Darba praktizēšanas pasākumu nodrošināšana pašvaldības darba iemā un uzturēšanai”. Pasākuma ietvaros Latvijas pašvaldības plānots izveidot 71 794 darba praktizēšanas vietas, t.sk. 2011.gadā – 20 307 (pēc stipendijas samazināšanas kopā ar 2011. gada 1.jūliju – vāļ papildus ~3400). Daļu pasākumu DPSP no 2009.gada 1.septembra līdz 2011.gada 30.aprīlim bija uzsākušas 91 116 personas.
2. Pasākuma DPSP ietvaros piešķirtā stipendija ir būtisks devums māsaimniecību budžetā, jo Pētījuma ietvaros veikto māsaimniecību aptauja liecina, ka 67% aptaujāto māsaimniecību norādījuši, ka pasākums ir ļoti nozīmīgs sociālās atbalsts ekonomiskās krīzes apstākļos. Saskaņā ar māsaimniecību aptaujas datiem aptaujāto māsaimniecību ienākumi uz vienu māsaimniecības locekli vidēji ir Ls 77 – Ls 95 robežās. Visbiežāk māsaimniecību ienākumi ir Ls 100 apmērā (modēlais vidējais), kas liecina par faktu, ka lielai daļai māsaimniecību stipendija ir vienīgais ienākumu avots. Lai ar stipendijas apmērs nav augsts, tas 2011.gadā veido aptuveni 77% no valstī esošās neto minimālās darba algas¹⁸, kuru saņem apmēram ¼ daļa no Latvijā nodarbinātajām personām. *emot vērā Pētījuma izvērtējumu*

¹⁸ Izmaiņas paredzamas no 2011.gada jūlija, kad stipendijas apmērs tiks samazināts līdz Ls 80.

ar APSD atlīdzības apmērs, emotīvā vispārīgā ekonomiskā situācijā tiks noteikts 100 Ls (neto) apmērs.

3. Iesaistes ilgums Pasākumā (6 m nešā viena gada periodā) krāšņos apstākļos, kad bija samazināts darba vietu skaits ekonomikā, vērējams, ka optimāls, jo saskaņā ar zinātniskajiem atziņiem, sešiem nešiem ir maksimālais periods, lai nodarbinātības pasākumos, lai nemazinātu cilvēku interesi pastāvīgā darba meklēšanai. *Lai pasākuma dalībniekiem in totos ar pasākuma ierobežoto laiku un paralēli aktīvi meklētu brīvās darba vietas darba tirgū, APSD plānots bezdarbniekus iesaistīt uz īstiem nešiem, kas ir pašreizējais vidējais bezdarbnieku dalības ilgums DPSP.*
4. Pasākums ir finansēli izdevīgs un pozitīvi ietekmē pašvaldību budžetu, jo tiek sniegta finansējuma atbalsts darba inventāra iegādei un darbu paveikšanai, ko citādos apstākļos nevarētu atļauties veikt. Pasākums nodrošina ar sekundāros budžeta ieguvumus, kas rodas no kriminogēnās situācijas un ekonomiskās neaktivitātes mazināšanas, iedzīvotāju pirktspējas palielināšanas pašvaldības teritorijā u.tml.
5. Emotīvā Latvijas nacionālajai reformu programmai „ES 2020” stratēģijas stenošanai izteiktajām prognozēm nodarbinātību personu skaits 2011.gadā varētu pieaugt par 14,2 tūkst., 2012.gadā par 11,9 tūkst., 2013.gadā par 13,4 tūkst. Iespējams darba vietu skaits, kas veidosies tautsaimniecībā, nav pietiekams, lai lielā mērā atbilstoši bezdarbnieku (pašreizēji aptuveni 150 tūkst.) varētu iekļauties darba tirgū. Augstākminētās darba tirgus prognozes, liecina par to, ka darba tirgus situācija Latvijā neuzlabosies strauji, tādēļ nepieciešami papildus ieguldījumi bezdarbnieku atbalstam aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros, tai skaitā turpinot sabiedrisko darbu programmu.
6. Papildus atbilstoši Latvijas nacionālajai reformu programmai „ES 2020” stratēģijas stenošanai¹⁹ izvirzītajām prioritātēm viens no darba tirgus politikas uzdevumiem ir veicināt ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju un sociāli palīdzības klientu efektīvu atgriešanos darba tirgū.

8.2. Turpmākie uzdevumi

1. Līdz ar pasākuma DPSP pabeigšanu 2011.gada beigās, saskaņā ar 2012.gada plānotās atbilstošās ASPD stenošanu, pastiprinot sadarbību ar pašvaldību sociālajiem dienestiem. Darba grupa, emotīvā DPSP pētījuma rezultātus un aptaujoto ekspertu un pašvaldību pārstāvju ieteikumus, ir izstrādājusi šādus APSD ieviešanas nosacījumus:
 - 1.1. Darba vietas izveide APSD ietvaros pieļaujama tikai pašvaldībās (ar to iestādes un aģentūras, taču ne pašvaldības vai valsts kapitālsabiedrībās) un nevalstiskajās organizācijās;
 - 1.2. Bezdarbnieks APSD tiks iesaistīts 4 mēnešus;

¹⁹ Apstiprināts 2011.gada 26.aprīlī Ministru kabineta sēdē (Ministru kabineta sēdes protokols Nr.27/34§)

- 1.3. Lai iesaist tu APSD, bezdarbniekam j atbilst š diem krit rijiem:
 - 1.3.1. nesa em bezdarbnieka pabalstu;
 - 1.3.2. nav sasniegusi valsts vecuma pensijas pieš iršanai nepieciešamo vecumu vai t nav pieš irta (*t.sk. priekšlaic gi*);
 - 1.3.3. re istr ts NVA vair k k 6 m nešus;
 - 1.3.4. pašvald bas atbilstoši saistošajiem noteikumiem no NVA iesniegtajiem bezdarbnieku sarakstiem, kas sast d ti atbilstoši iepriekš min tajiem krit rijiem, b s ties gas priorit r k rt pirmos iesaist t tos bezdarbniekus, kam tas vair k nepieciešams, emot v r pašvald bu saistošajos noteikumos noteiktos krit rijus.
 - 1.4. APSD ietvaros bezdarbnieku atalgojuma apm rs atbilstoši P t jum veiktajam izv rt jam visoptim l kais ar turpm k b tu 100 Ls neto (bruto ap 110 LVL, jo iek autu ar pensijas apdrošin šanas da u).
 - 1.5. APSD ietvaros valsts sniegs š du atbalstu:
 - 1.5.1. bezdarbnieku atalgojumu ar soci lo apdrošin šanu (pensijas apdrošin šanas da u);
 - 1.5.2. izdevumu segšanu par t du vesel bas p rbaužu veikšanu pas kumos iesaist tajiem bezdarbniekiem, kuras paredz tas normat vajos aktos par oblig taj m vesel bas p rbaud m;
 - 1.5.3. izdevumu segšanu par bezdarbnieku apdrošin šanu nelaiemes gad jumiem;
 - 1.5.4. dot cija APSD vietas organiz t jam vai APSD darbu vad t jam 90 LVL apm r .
2. Lai s kot ar 2012.gadu uzs ktu ASPD stenošanu nepieciešams izstr d t un veikt groz jumus š dos pl nošanas dokumentos un normat vajos aktos:
 - 2.1. Bezdarbnieku un darba mekl t ju atbalsta likum , nosakot, ka no 2012.gada 1.janv ra tiek stenots akt vais nodarbin t bas pas kums algotie pagaidu sabiedriskie darbi, un paredz ts dele jums Ministru kabinetam noteikt atl dz bas apm ru pas kum iesaist t m person m;
 - 2.2. Likum "Par valsts soci lo apdrošin šanu" nosakot, ka algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos iesaist t m person m tiek veiktas valsts soci l s apdrošin šanas oblig t s iemaksas pensiju apdrošin šanai;
 - 2.3. 2001.gada 5.j nija Ministru kabineta noteikumos Nr.230 "Noteikumi par valsts soci l s apdrošin šanas oblig taj m iemaks m no valsts pamatbudžeta un valsts soci l s apdrošin šanas speci lajiem budžetiem", nosakot valsts soci l s apdrošin šanas oblig to iemaksu apm ru un iemaksu veikšanas k rt bu par algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos iesaist taj m person m;
 - 2.4. 2011.gada 25.janv ra Ministru kabineta noteikumos Nr.75 „Noteikumi par akt vo nodarbin t bas pas kumu un prevent vo bezdarba samazin šanas pas kumu organiz šanas un finans šanas k rt bu un pas kumu stenot ju izv les principiem”, nosakot algoto pagaidu sabiedrisko darbu organiz šanas un finans šanas k rt bu;

- 2.5. Darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” un darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājums, paredzot algoto pagaidu sabiedrisko darbu stenošanu darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.5. aktivitē „Vietējo nodarbinātības veicināšanas pasākumu īstenošanai” otrās kārtas ietvaros;
- 2.6. j. izstrādā Ministru kabineta noteikumi „Noteikumi par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.3.1.5. aktivitē „Vietējo nodarbinātības veicināšanas pasākumu īstenošanai” otro kārtu”, nosakot algoto pagaidu sabiedrisko darbu stenošanas kārtību Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētās aktivitē ietvaros.
3. Papildus normatīvo aktu grozījumiem nepieciešams papildināt vienošanos starp NVA un Valsts sociālo apdrošināšanas aģentūru par elektronisko datu nodošanu par APSD ietvaros iesaistītajiem bezdarbniekiem.

Labklājības ministra viet

Satiksmes ministrs

U. Augulis

15.07.2011. 15:11
10999
L. Pauga
67021503, Linda.Pauga@lm.gov.lv